Республика Татарстан
СОВЕТ САБИНСКОГО ГОРОДСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ САБИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

Татарстан Республикасы
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ САБА ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ

КАРАР

15 апрель 2022 ел

№ 14

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, №131-ФЗ Федераль закон, «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсе" муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, шулай ук җирлек территориясендә төзекләндерү объектларын карап тотуга, чисталыкка һәм тәртипкә карата бердәм таләпләр билгеләү, тулаем төзекләндерү дәрәҗәсен күтәрү максатларында, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советы

КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен расларга (теркәлә).
2. Үз көчен югалткан дип танырга:
- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының 2017нче елның 7нче ноябрендә кабул ителгән 34нче номерлы «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында»гы карары;
- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында" Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының 2017нче елның 7нче ноябрендә кабул ителгән 34нче номерлы карары белән расланган Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында" 2018нче елның 25нче сентябрендә кабул ителгән 29нчы номерлы карары;
- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында" Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының 2017нче елның 7нче ноябрендә кабул ителгән 34нче номерлы карары белән расланган Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында" 2019нчы елның 13нче маенда кабул ителгән 16нчы номерлы карары;
- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында" Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының 2017нче елның 7нче ноябрендә кабул ителгән 34нче номерлы карары белән расланган Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында" 2019нчы елның 25нче

сентябрендә кабул ителгән 29нчы номерлы карары;
- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында” Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының 2017нче елның 7нче ноябрендә кабул ителгән 34нче номерлы карары белән расланган Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында" 2020нче елның 18нче октябрендә кабул ителгән 12нче номерлы карары;
- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында” Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеге Советының 2017нче елның 7нче ноябрендә кабул ителгән 34нче номерлы карары белән расланган Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында" 2021нче елның 25нче февралендә кабул ителгән 8нче номерлы карары.

3. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталындагы «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча бастырып чыгарырга: http://pravo.tatarstan.ru һәм түбәндәге адрес буенча урнашкан мәгълүмат стендларында яктыртырга:
- Татарстан Республикасы, Саба районы, Урта Саба авылы, Тукай урамы, 33 нче йорт адресы буенча урнашкан авыл клубында;
- Татарста Республикасы, Саба районы, Байлар Сабасы бистәсе, Мәктәп урамы, 31А адресы буенча Саба шәһәр җирлеге бинасында;
- Татарстан Республикасы, Саба районы, Байлар Сабасы бистәсе, З. Йосыпов урамы.

Саба шәһәр җирлеге башлыгы Р.М. Хәсәнов

СОВЕТ САБИНСКОГО ГОРОДСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ САБИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН ИНН 1635001337 ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ САБА ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

Татарстан Республикасы Саба
муниципаль районы Саба шәһәр
җирлеге Советының 15.04.2002
ел, №14 карары белән расланган

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмә

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Саба шәһәр җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба– кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законны үтәү йөзеннән, әйләнә-тирә мохитне саклау, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары һәм муниципаль норматив хокукый актлар нигезендә эшләнде.
2. Әлеге кагыйдәләр оештыру-хокукый формасына карамастан, барлык физик һәм юридик затлар тарафыннан үтәлергә тиеш.
3. Әлеге кагыйдәләр «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең бөтен территориясендә (алга таба – шәһәр җирлеге тексты буенча) эш итә һәм таләпләр билгели:
1) алар урнашкан биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту буенча тиешле биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның фасадларының һәм киртәләренең тышкы кыяфәтенә карата;;
2) төзекләндерү эшләре исемлеге һәм аларны вакыт-вакыт башкару вакыты;
3) биналарның (биналарның) һәм корылмаларның милекчеләренең якын-тирә территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләү турында;
4)авыл җирлеге территориясен төзекләндерү (урамнарны яктырту, территорияләрне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту) буенча.
4. Территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, муниципаль берәмлекнең Генераль планы, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документлары нигезендә гамәлгә ашырыла.
5. Әлеге кагыйдәләр шәһәр җирлеге территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын җыю, чыгару, ташу, утильләштерү һәм эшкәртү буенча мөнәсәбәтләрне җайга салмый.

Төп төшенчәләр

6. Әлеге кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:
арборицидлар-агач-куак үсемлекләренең чүп үләненә каршы кулланыла торган химик матдәләр;
Наратлык балтыравыгы-зур үләнле үсемлек, балтырган гаилә төре зонтик. Үсемлек озак яшәүче тән тиреләре китереп чыгара ала;
гербицидлар - химик матдәләр, кулланыла торган өчен уничтожения растительности;
җирле әһәмияттәге автомобиль юлы – транспорт инфраструктурасы объекты,

транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм үз эченә автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә җир кишәрлекләрен һәм аларда урнашкан конструктив элементлар (юл полотносы, юл өслеге һәм мондый элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмалары-саклагыч юл корылмалары, ясалма юл корылмалары, җитештерү объектлары, автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары;

архитектура яктыртуы-кичке вакытта сәнгати-сәнгатьле визуаль мохит формалаштыру, аерым торучы бинаны яки корылманы, биналар комплексын, мәдәни мирас объектларын, җирлек территориясендә урнашкан төзекләндерү элементларын, архитектура-Ландшафт объектларын, әлеге Кагыйдәләрдә каралган очракларда ачыклау, караңгылыкны һәм образлы интерпретацияләүне ачыклау өчен кулланыла;

фасадның архитектур үзенчәлекләре – бинаның фасадының, әйләнә-тирә мохитнең конструктив һәм эстетик сыйфатларын (стиль һәм композицион бөтенлеге, ритм, үлчәмлек һәм пропорциональлек, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансын чагылдыручы үзенчәлекле характеристикалары;

бефонсыз конструкцияләр-тышкы мәгълүмат чараларын эшләү ысулы, анда конструкция аерым хәрефләрдән, билгеләмәләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндерү - гражданнарның яшәү шартларын тәэмин итүгә һәм яхшыртуга, җирлек территориясенең санитар һәм эстетик торышын яхшыртуга, торак пунктларның һәм аның территориясендә урнашкан объектларның, шул исәптән гомуми кулланылыштагы территорияләр, җир участоклары, биналар, корылмалар, тирә-юнь территорияләрен карап тотуга юнәлдерелгән чаралар комплексын тормышка ашыру эшчәнлеге;

вертикаль яшелләндерү – биналарның һәм корылмаларның фасад өслекләрен, шул исәптән балконнар, лоджияләр, галереяләр, терәк диварлар һ. б. куллану, аларда стационар һәм мобиль яшел үсентеләр урнаштыру өчен;

витрина-фасадның бер өлешен алып торучы тоташ пыяла рәвешендә пыяла проем (тәрәзә, витраж);

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектурасы - авыл җирлеге биналарының һәм территорияләренең тышкы кыяфәтен формалаштыручы архитектур-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

яктыртуның тышкы ысулы-мәгълүмат кыры аңа җибәрелгән яктылык чыганагы белән яктыртыла торган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;

квартал эчендәге (җирле) юл-магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына кадәр транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу-юлның бөтен киңлегенә асфальт өслеген, хуҗалык юлын, тротуарны сыйфатлы итеп торгызуны, бордюрлы ташны кире кайтаруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәрен чәчү һәм бозылган яшел үсентеләрне утырту белән тырмалау өчен газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон – махсус сайлап алынган үлән орлыкларын чәчү белән булдырыла торган, утырту, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль элементы булган, шулай ук табигый үлән үсемлеге;

декоратив-монументаль сәнгать-ул төзекләндерү элементлары, шул исәптән кече архитектура формалары, биналар һәм корылмалар, гомуми файдаланудагы территорияләр, декоратив-сәнгать бизәлешен кулланып, махсус билгеләнгән кече архитектура формалары;

декоратив-сәнгать бизәлеше-монументаль яки декоратив скульптура, монументаль яки декоратив рәсем, мурал, мозаика, орнамент, стрит-арт, инсталляция, барельеф,

сәнгать металлы һәм объектның йөзен һәм имиджын арттыруга йогынты ясый торган башка төр декоратив-монументаль сәнгать элементлары;

мәгълүмат тапшыруның динамик ысулы-мәгълүматны электрон носительләр һәм табло ярдәмендә тапшыру ысулы – ул мәгълүматны алмаштыруны күздә тота;

йорт-ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир кишәрлеге;

ишегалды корылмалары – җир кишәрлегендә урнашкан вакытлыча ярдәмче корылмалар (җир базы, Күгәрчен тавыклары, сарайлар һ. б.);

бина-капиталь төзелеш объекты, ул бердәм күләмле төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкил итә, ул автономияле рәвештә яшәп, үзгәртеп корылырга һәм кулланылырга мөмкин;

яшел үсентеләр-табигый һәм ясалма агач-куак һәм үлән үсемлекләре (парклар, урманнар, аеруча саклаулы табигать территорияләре, бульварлар, скверлар, бакчалар, газоннар, чәчәкләр, шулай ук аерым торучы агачлар һәм куаклар) җыелмасы.;

җир кишәрлеге – Җир өслегенең бер өлеше, ул аны индивидуаль билгеле бер әйбер буларак билгеләргә мөмкинлек бирә торган характеристикаларга ия;

җир эшләре – грунтны юып алу, җәю, камилләштерелгән яки грунт өслеген бозып, йә камилләштерелгән юлларны һәм тротуарларны урнаштыру (җәю) белән бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре – инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре: сууткәргеч, канализация, җылылык, трубауткәргечләр, электр тапшыру линияләре, элемтә һәм башка инженерлык корылмалары, шәһәр җирлеге территориясендә гамәлдәге яисә салынучы яисә салына торган башка инженерлык корылмалары;

түбәләрне яшелләндерү – биналар һәм корылмаларның түбәләрен, аларда архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, чәчәкләр, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һ. б.) булдыру өчен куллану;

яңгыр сулары канализациясе (яңгыр сулары канализациясе) – өске (яңгыр сулары, Таллы), су сиптерү һәм дренаж суларын транспортлау өчен билгеләнгән инженерлык корылмалары комплексы (талоблар, яңгыр кабул итү җайланмалары, лотоклар һәм торбалар);

ут агымының характеристикаларын (төс, яркость, кертү чираты һ. б.) алмаштыруны күздә тоткан яктылык-светодинамик эффект;

тышкы яктырту-торак пунктның магистральләре, урамнары, мәйданнары, парклар, скверлар, бульварлар, ишегаллары һәм җәяүлеләр юллары тәүлекнең караңгы вакытында яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур кыяфәтен бозу – тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының урнаштыруга рөхсәт ителгән һәм рөхсәт ителмәгән төре һәм төре, шул исәптән әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән, шәһәр җирлегенең барлыкка килгән төзелешенең тышкы архитектур йөзен саклау кирәклеген исәпкә алып, мондый конструкцияләрнең тышкы кыяфәтенә яки урнашу урынына карата таләпләрне үтәмәү;

рөхсәтсез чүплек – юридик яки физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән каты көнкүреш, зур габаритлы, төзелеш калдыклары, башка чүп-чар 50 кв. метрдан артык мәйданда һәм 30 куб. метрдан артык мәйданда чүп-чар ташлау (урнаштыру) яисә ташлау;

стационар булмаган сәүдә объекты - ул сәүдә объекты (павильон һәм киоск), ул вакытлыча корылмадан яисә җир кишәрлеге белән нык бәйләнгән вакытлы корылмадан тыш, күчмә корылмалардан тыш, вакытлыча корылмадан яисә вакытлы корылмадан гыйбарәт;

яшелләндерү-территорияне төзекләндерү һәм Ландшафтлы оештыру элементы, ул үсемлекләр компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек тирәлеген

формалаштыруны тәэмин итә, шулай ук инженер әзерләүнең төрле төрләре буенча (вертикаль планлаштыру, террослау, кронирование һ. б.) эшләр башкаруга, яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерүгә, агачларны турыдан-туры, шул исәптән зур агачларны, куакларны утыртуга, үләнле газоннар, чәчәкләр, альпинарийлар һәм рокарийлар булдыруга, махсус бакчалар төзүгә һ. б. бәйле комплекслы процесс;

гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр – гомуми кулланылыштагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

яшелләндерелгән территорияләр – предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр территорияләре;

махсус билгеләнештәге территорияләр-санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

аеруча саклана торган табигый территорияләр – җирләр, су өслеге һәм һава киңлекләре, алар өстендә аеруча саклаулы табигать комплекслары, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтләндерү әһәмиятенә ия булган, алар җирле үзидарә органнары карары белән тулысынча яисә өлешчә хуҗалык кулланылышыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән;

җәмәгать транспортын көтү тукталышы-җәмәгать транспорты тукталышлары, пассажирларны утырту һәм төшерү зонасы һәм җәмәгать транспорты пассажирларының көтү зонасы булган махсус җиһазландырылган мәйданчык.;

пыяладан ясалган фасад-фасад, фасадның бөтен яссылыгын яки аның шактый өлешен биләп торучы тоташ пыяладан эшләнгән;

ачык ысулы яктырту-ысулы яктырту мәгълүмати конструкцияләр, шул ук вакытта чыганагы света түгел, каршылыклар, аны тарату;

объектның архитектур яктырту паспорты-билгеләнгән тәртиптә килештерелгән, аерым торучы бинаны яки корылманы, биналар комплексын, мәдәни мирас объектларын, төзекләндерү элементларын, архитектура-Ландшафт объектларын бәйрәмчә (вакыйга) яктыртуны да кертеп, Бердәм архитектура-сәнгать яктылыгын билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләрне билгели торган документ.;

биналарның һәм корылмаларның, шул исәптән капиталь булмаган (фасадларның төсле карары) фасадларын колористик хәл итү паспорты, билгеләнгән тәртиптә фасадларның бердәм архитектура һәм төсле чишелешен (фасадлар элементларын да кертеп) билгели торган, аның тышкы бизәлешенә карата таләпләрне билгели торган документ;

җәяүлеләр зоналары – халык җәяү йөрү һәм мәдәни-көнкүреш максатларында хәрәкәт итә торган, билгеле бер характеристикаларга ия булган транзит хәрәкәте максатларында шәһәр җирлеге территориясе участоклары: тиз йөрешле урамнан һәм җир өсте җәмәгать транспорты тукталышлары, хезмәт күрсәтү объектларының югары концентрациясе, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренең, рекреацияләрнең һ.б., җәяүлеләр агымының зур суммар тыгызлыгы. Җәяүлеләр зоналары эспланадларда, җәяүлеләр урамнарында, торак пункт мәйданнарының җәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин;

йорт яны территориясе-күп фатирлы йорт урнашкан җир участогы, яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән җир кишәрлегендә урнашкан объектлар;

якын-тирә территория-мондый җир участогы барлыкка килгән һәм аның чикләре Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта, бина, корылма, җир кишәрлеге янәшәсендәге гомуми файдаланудагы территория;

тышкы мәгълүмат чараларын (паспорт) урнаштыру проекты-төзекләндерү

элементының тышкы кыяфәтен һәм төгәл урнашу урынын, шулай ук тышкы мәгълүмат чараларын билгеле торган, һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка мәгълүматны үз эченә алган муниципаль хокукый акт белән расланган билгеләнгән формадагы документ;

территорияләрне санитар чистарту-билгеле бер территориядән җыю, каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру) ;

ут тартмасы-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда конструкция бердәм күләмдә яки эчке яктырткычлы берничә күләмле элементтан гыйбарәт;

төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә авыл җирлеге территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру – хокукый формадагы юридик затлар-махсуслаштырылган оешмалар;

территорияләрне карап тоту-биналарның, корылмаларның, кече архитектура формаларының, киртәләрнең, төзелеш мәйданчыкларының, яшел утыртмаларның, җир асты инженерлык коммуникацияләренең һәм аларның конструктив элементларының, җир кишәрлегендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларының фасадларын үз вакытында ремонтлау һәм карап тоту белән бәйле чаралар комплексы;

җирле әһәмияттәге юлларны карап тоту-юл, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатацион торышына ярдәм итүче эшләр комплексы;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (элмә тактасы) – оешманың урнашу урынында һәм (яки) тормышка ашыру урынында, биналарны һәм корылмаларны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәтләр күрсәтү, хезмәтләр күрсәтү, шул исәптән капиталь булмаган урында, кулланучыларга «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә күрсәтелүче мәгълүматны җиткерү өчен, шулай ук оешманың фирма исеме (исеме), аның урнашу урыны (адресы) һәм аның эш режимы турында мәгълүмат, шулай ук әлеге мәгълүматны үз эченә алган территорияне төзекләндерү элементы булып тора, ул закон үз көченә керергә тиеш яисә эшлекле әйләнешнең гадәти үз көченә керергә тиеш һәм реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләми. «Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары» һәм «тышкы мәгълүмат чарасы» төшенчәләре охшаш;

суперграфика– фасадларның архитектур-сәнгати бизәлешен кабул итү алымнарының берсе, аны визуаль кабул итүне көчәйтә торган алымнарның берсе.;

тактиль катлам – өслек катламы фактурасын сизелерлек үзгәртү белән каплау;

территорияләрне җыештыру-җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чар, карны махсус билгеләнгән урыннарга җыю, чыгару белән бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар;

күрсәткечләр-урам исемнәре, йорт номерлары һәм җир участоклары, подъездлар һәм фатирлар, янгын гидранты, грунт геодезия билгеләре, магистральләр һәм сууткәргеч челтәре камералары, канализация, җир асты газүткәргече корылмалары, полигонометрик билге корылмалары, бинаның фасадында урнашкан объектның инвалидлар өчен мөмкинлеге, бинаның урнашу урыны, туризм өлкәсендә объектларның, мәгариф объектларының, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрнең аерым торучы Стеллар рәвешендә урнаштырылган гомумиләштерелгән мәгълүмат күрсәткечләре.;

торак пунктның урамнары һәм юллары-гомуми файдаланудагы территория, торак пунктның эстетикасына зур таләпләр куела. Урамнар һәм шәһәр юллары исемлеге җирлекнең муниципаль хокукый актлары белән раслана;

вәкаләтле органнар-шәһәр җирлеге башкарма комитетының функциональ һәм территориаль органнары, үз компетенциясе кысаларында аерым вәкаләтләр

тапшырылган очракта, шәһәр җирлеге территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм тикшереп торуны гамәлгә ашыручы, башка җирле үзидарә органнары;

фасад-бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды). Бинаның төп фасады күзгә күренеп торырлык зур зонага ия, кагыйдә буларак, магистраль һәм/яки башка урамнар ягыннан кабул итүгә юнәлдерелгән.;

фон конструкцияләре-тышкы мәгълүмат чараларын эшләү ысулы, анда хәрефләр, билгеләмәләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан;

фриз-горизонталь полоса рәвешендәге фасадның яки козырекның декоратив обрамляющий элементы;

фронтон-бинаның фасадының йомгаклау өлеше, ул түбәдән югары дәрәҗәдәге түбә, измеряемая нче өске тамга тәрәзәләреннән яки чыгыш ясаучы элементларга кадәр өске тамга фасады;

төзекләндерү элементлары-декоратив, техник, планировка, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, төрле җиһазлар һәм бизәү элементлары, шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган объектлар, тышкы мәгълүмат урнаштыру чаралары һәм территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган күрсәткечләр.

II. Төзекләндерү буенча гомуми таләпләр, территорияләрне карап тоту һәм җыештыру эшен оештыру

7. Җирлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, карап тотылырга һәм җыештырылырга тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буе, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектлар биләгән җир участокларын, шул исәптән үз вәкаләтләре чикләрендә вәкаләтле органнар оештыра.

9. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, милек хокукында, бүтән әйбер яки мәҗбүри хокукта (алга таба - җир кишәрлекләренә ия булучылар) булган җир кишәрлеген һәм аның янәшәсендәге территорияне, шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны мөстәкыйль рәвештә яки махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән чистарталар.

Бина, корылма милек хокукында яки башка әйбер яисә мәҗбүри хокукта булган очракта, җыештырылырга тиешле территория милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ өлеш билгеләнә.

Җир участогы территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне карап тоту һәм җыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, җыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки башка биналарның, корылмаларның хуҗалары (кулланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яки юридик зат карамагында булган җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләмәдәге җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча, шулай ук якын-тирә территория җыештырылырга тиеш.

Бина, корылма милек хокукында яки башка әйбер яки мәҗбүри хокукта булса, фасадны карап тоту якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, фасадны карап тоту милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

10. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту һәм җыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрүгә конкурста җиңгән махсус оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

11. Күпфатирлы йортларның һәм якын-тирә территорияләрнең йорт яны территорияләрен карап тоту һәм җыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте яки торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарә итүче оешма, коммуналь оешмалар, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар – әлеге йортта биналарның милекчеләре белән турыдан-туры идарә иткәндә (алга таба-әлеге йортта) уртак мөлкәтне карап тоту һәм ремонтлау буенча эшләрне башкаручы затлар (алга таба - - идарәче оешмалар).

12. Шәхси торак йортлар һәм якын-тирә территорияләр территорияләрен карап тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

13. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карап тоту:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә-җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-вәкаләтле орган йә махсуслаштырылган оешма, ул муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге эшләрне башкаруга конкурс отты;

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-әлеге объектларның хуҗалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә-күпфатирлы йортларда торак биналарның милекчеләре яки идарәче оешмалар;

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләрнең саклау зоналарында-күрсәтелгән коммуникацияләрнең хуҗалары;

6) җир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (урнаштыру рөхсәт ителгән очракта) - әлеге коммуникацияләрнең хуҗалары.

14. Кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыештыру һәм чистарту, урам һәм юллардан грунт һәм өслек суларын бүлеп бирү өчен билгеләнгән, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

15. Диспетчерлык пунктлары территорияләрен, җәмәгать транспортының борылу мәйданчыкларын карап тоту һәм җыештыру пассажирлар транспортын эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

16. Җәмәгать транспортын көтү павильоннарын карап тоту һәм җыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәрүгә конкурста җиңгән махсуслаштырылган оешмалар белән килешүләр нигезендә вәкаләтле территориаль органнар тарафыннан тәэмин ителә.

17. Җәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм карап тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә билгеләнә.

Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышын аларның милекчеләре, хуҗалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәтә торган махсус оешмалар тәэмин итә.

18. Төзекләндерү эшләрен башкаруның вакыты эшләрнең заказчысы тарафыннан объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып билгеләнә.

19. Җирлек территориясен карап тоту һәм җыештыру чикләре физик һәм юридик затлар тарафыннан бирелгән җир кишәрлегенең (җир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, милектәге җир участогының фактта килеп туган чиге

буенча) һәм биналарның һәм корылмаларның, биналарның милекчеләренең әлеге Кагыйдәләрнең VIII бүлеге нигезендә тирә-юньне төзекләндерүдә катнашу тәртибе нигезендә билгеләнә.

20. Вәкаләтле органнар җирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру буенча эшләрнең үтәлешен билгеләнгән вәкаләтләр кысаларында тикшереп торалар.

Шәһәр җирлеге территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру буенча эшләрнең үтәлешен, билгеләнгән вәкаләтләр кысаларында, Саба шәһәр җирлеге башлыгы йөзендә вәкаләтле орган башкара.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен, юлларны, шәхси торак йортларны, яңгыр канализациясе челтәрләрен, яңгыр канализацияләрен, карау һәм яңгыр сулары коеларын, су бүлү корылмаларын, элемтә техник чараларын, тышкы яктырту объектларын, кече архитектура формаларын, стационар булмаган объектларны, төзелеш эшләре алып бару урыннарын, җирләү урыннарын, автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау тукталышларын карап тоту буенча таләпләр. Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

Биналарны, корылмаларны карап тоту буенча гомуми таләпләр алар урнашкан җир кишәрлекләрен теркәү

21. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен милекчеләре яки башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән тоталар.

22. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту үз эченә ала, алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен төзекләндерү.:

1) биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

2) җир кишәрлеген җыештыру һәм санитар-гигиеник чистарту;;

3) гражданнар, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару;

4) җир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.

23. Биналарның, корылмаларның фасадларының тышкы кыяфәтенә карата гомуми таләпләр:

23.1. биналарның, корылмаларның фасадлары өчен төп шарт булып архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм төсләр чишелешенең стильле бердәмлеге тора.

Фасадның локаль участоклары, детальләр, элементлар һәм өстәмә җиһазлар комплекслы карар нигезендә урнашырга тиеш. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, учреждениеләр такталарыннан, режим табличкаларыннан тыш, паспорт нигезендә урнаштырылырга һәм кулланылырга тиеш;

23.2. төсле карар фасад характеристикаларына һәм стиль чишелешенә, объектның функциональ билгеләнешенә, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш;

23.3. торцы йорт (боковые фасадлар), просматриваемые урамнан, стеналар һәм перекрытые арочных юллар тулысынча окрашиваются төскә төп фасады;

23.4. фасады биналар, корылмалар булырга тиеш түгел ия видимых җәрәхәтләре төзелеш өлешендә, декоративные бизәү һәм инженерлык элементларын һәм ярдәм итәргә тиеш тиешле эстетик торышы. Бинаның фасадына зыян килү фасадның гомуми мәйданыннан 5% тан артмаска тиеш;

23.5. аерым детальләрне бетерү яки үзгәртү белән бәйле биналарның, корылмаларның фасадларын үзгәртү норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителә;

23.6. бинаның фасадының төс гаммасы бина фасадының төсләр чишелеше паспорты нигезендә билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килештерелә. Бинаны, корылманы эксплуатацияләгәндә яки ремонтлаганда төс тонын үзгәртү рөхсәт ителми;

23.7. мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан биналарның фасадларын бизәү мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендәге законнар, мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештереп, мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проекты нигезендә гамәлгә ашырыла һәм биналарның архитектурасы стилендә, шул исәптән урамнарның төзелешен гомуми стильле хәл итүдә башкарыла.;

23.8. фасадларны буяу штукатур, түбә һәм лепка эшләрен кабул иткәннән соң гына һәм бинаның фасадларын төс ягыннан хәл итү паспорты нигезендә башкарыла;

Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту

24. Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту үз эченә ала:

24.1. конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырьковларны, балкон һәм лоджий коймаларын, карнизов, крыль һәм аерым баскычларны, спусклар һәм баскычлар коймаларын, витрин, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны үз вакытында һәм торгызуны, аларны буяу һәм буяу эшләрен үз вакытында башкара.;

24.2. тәэмин итү булу һәм карап тоту исправном торышы водостоков, водосточные торбалар һәм сливов;

24.3. герметизация, тегү һәм чигү швов, ярыклар һәм сайлау;

24.4. керү төркемнәрен, отмостокларны, цоколь тәрәзәләрен һәм подвалларга керү юлларын торгызу, ремонтлау һәм үз вакытында чистарту.;

24.5. төзек хәлдә урнаштырылган фасадта электр яктырту һәм аны караңгылык башлану белән кертү;

24.6. фасадларны, шул исәптән фасадларны, аларның торышына һәм эксплуатация шартларына бәйле рәвештә, үз вакытында чистарту һәм юдырту;

24.7. вакытында юу тәрәзәләр һәм витрин, элмә такталар һәм күрсәткечләр;

24.5. язулардан, рәсемнәрдән, игъланнардан, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистарту.

25. Биналарның һәм корылмаларның фасад элементлары составына карап тотылырга тиешле фасадлар керә:

1) кабул итү, подвал бүлмәләренә керү һәм чүп-чар камералары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, мәйданчыклар, перила, керү өстендә козыреклар, коймалар, стеналар, ишекләр һ. б.);

3) цоколь һәм отмостка;

4) диварлар яссылыгы;

5) чыгыш ясаучы фасад элементлары (балконнар, лоджия, эркера, карнизы һ. б.);

6) түбә, шул исәптән җилләтү һәм төтен торбалары, рәшәткәләр, түбәгә чыгу юллары һ. б.;

7) архитектура детальләре һәм тышлау (декоратив-сәнгать бизәлеше элементлары, колонналар, пилястрлар, розеткалар, капительләр, фризлар, пояслар һ. б.);

8) водосточные торбалар, шул исәптән воронки;

9) парапет һәм тәрәзә коймалары, рәшәткәләр;

10) тәрәзәләрне, балконнарны, поясларны, чыгышларны цоколь, свесларны

металл бизәкләү һ. б.;

11) элмә металл конструкцияләр (флагодержатели, анкералар, янгын баскычлары, вентиляция җиһазлары һ. б.);

12) панельләр һәм блоклар арасында горизонталь һәм вертикаль җөйләр (зур панельле һәм эре блоклы биналарның фасадлары);

13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;

14) биналар янындагы стационар коймалар.

26. Биналар, корылмаларга, төзелеп бетмәгән торак булмаган биналарга милекчеләр, башка хокукка ия булучылар һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар:

26.1. кирәк булган саен, әмма елына бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә, махсус техника һәм методика буенча смывкалар кулланып, фасадларны чистарталар һәм юалар;

26.2. кирәк булганда, елга ике тапкыр, язын (җылыту системаларын сүндергәннән соң) һәм көзен (җылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләрне, балкон һәм лоджияләрне, подъездлардагы керү ишекләрен чистарталар һәм химик чаралар белән юалар, кагыйдә буларак, тәрәзәләрне, ишекләрне, балконнарны һәм лоджияләрне, подъездлардагы керү ишекләрен чистарталар һәм юалар.;

26.3. фасадның фактик торышын исәпкә алып, 5-6 ел эчендә фасадны буяп, агымдагы ремонт ясыйлар, шул исәптән фасадны буяп чыгалар.;

26.4. фасадның аерым элементларын (цоколей, канат, баскыч, приямклар, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм лоджия, су торбалары, тәрәзә асты сулары, линия ачышлары һәм башка конструктив элементлар) хуплый торган ремонт ясый.

Әлеге ремонт өч елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә башкарыла. Фасадларның конструктив элементлары һәм бизәкләү эшләре аларның нормаль искерүенә яки аларның кинәт зыян килүенә (авария, табигый бәла-казалар, янгын һ. б. ш.) карамастан, әлеге хәлләр туктатылганнан соң ике ай эчендә торгызылырга тиеш;

26.5. фасад конструкцияләре җимерелү куркынычы янаган очракта (коймалар, сеткалар урнаштыру, җимерелә торган элемент өлешен демонтажлау һ. б.) саклау-кисәтү чаралары башкаралар;

26.6. мондый элмә кулланылмаган очракта (арендатор (субарендатор) тышкы мәгълүмат урнаштыру чарасын (элмә тактасын) сүтәләр, бинаның фасады үзгәртелә..

27. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

27.1. бина һәм корылмаларның фасадлары өслегенә зыян килү (пычрану): су агып китү, буяу, ярыклар булу, киселгән штукатурка, тышлау, кирпеч салу, тимер-бетон конструкцияләрнең саклагыч катламын бушату һ. б.;

27.2. биналарның һәм корылмаларның архитектура һәм сәнгать-скульптура детальләре: колонналар, пилястр, тамчылар, фризлар, тяг, барельефлар, әвәл бизәкләре, орнаментлар, мозаика, сәнгать рәсемнәре һ. б. булган очракта зыян китерү (булмау).;

27.3. панельара бәрелешләрнең герметизациясен бозу;

27.4. штукатурка, тышлау, фасадларның, биналарның һәм корылмаларның буяу катламы, шул исәптән тәрәзә, Керү приямкаларының конструкцияләренең төзек булмау (бушату, пычрату) ;

27.5. бина һәм корылмаларның: балкон, лоджий, эркер, тамбур, карнизов, козырьков һ. б. фасад элементларын зарарлау (пычрату).;

27.6. балконнар, лоджий, парапетлар коймалары җимерелү (булмау, пычрату) һ. б.;

27.7. фасадны һәм аның элементларын әлеге бина өчен билгеләнгән төстән аермалы материаллар белән бизәү һәм буяу, корылманы проект кер паспорты белән бизәү;

27.8. бинаның фасадында һәм (яки) түбәсендә, тышкы мәгълүмат чараларын паспортсыз урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, учреждениеләр такталарыннан, режим табличкаларыннан тыш;

27.9. Раскраски фасадлар кадәр торгызу разрушенных яки поврежденных архитектура детальләрен;

27.10. фасадларны өлешчә бизәү (бинаның беренче катларын тулысынча буяу искәрмә булып тора);

27.11. төс чишелешенең, рәсемнең, переплетларның калынлыгы һәм фасад җиһазларының, шул исәптән тәрәзәләр һәм витрин, ишекләр, балконнар һәм лоджияләрнең, фасадның гомуми архитектура карарына туры килми торган башка элементларын, шул исәптән тәрәзәләр һәм витрин, ишекләр, балконнар һәм лоджияләрне ирекле үзгәртү.;

27.12. гамәлдәге козырекларны һәм навесларны өстәмә элементлар һәм биналарның һәм корылмаларның фасадларын урнаштыру, аларның декоратив чишелешен һәм тышкы кыяфәтен бозучы җайланмалар белән җиһазландыру;

27.13. Фриз җайланмасы, алгы ягы күзгә күренеп торган конструкциягә (каркас, фасад, диварлар) тоташтырылган, шулай ук мондый ныгытмаларны (планкалар, почмаклар, профильләр) яшерүче, Фриз, козырька, бизәкләү төсләренә туры килми торган тоташтыру (планкалар, почмаклар, профильләр).;

27.14. гомуми файдаланудагы территорияләрдән чыга һәм карый торган фасадлар булган биналарда һәм корылмаларда чукрак металл полотеналар урнаштыру, фасадның архитектур хәл ителешенә, фасадка башка керүләрнең төсләренә һәм төсләренә туры килми торган ишек тутырмалары урнаштыру;

27.15. үзгәртү урнаштыру ишек блогы проемасында карата плоскости фасады;

27.16. некачественное карар швов арасында тәрәзә һәм ишек тартмасы һәм проемом, ухудшающее тышкы кыяфәте фасады;

27.17. ирекле үзгәртү прозрачности, буяу һәм каплау декоративными пленками өслеге пыяла, алыштыру стеклоблоками;

27.18. фасадлар, түбәләр, биналар һәм корылмалар элементларын (төтен юллары, вентиляция, күмәк кабул итү системасы антенналары, чыбык үткәргечле радиотапшыру челтәрләре баганалары, фронтоннар, козыреклар, ишек, тәрәзәләр, парапетлар, янгынга каршы баскычлар, җир элементлары һ. б.) куллану элмә элемтә линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында кулланыла;

27.19. тиешле рөхсәтеннән башка балконнар, лоджияләр, келәмнәр, кием-салым, балконнарның тышкы ягыннан эчке кием-салым, лоджияләр һәм урамга чыга торган биналарның төп фасадлары тәрәзәләре, шулай ук аларны йорт әйләнешенең төрле әйберләре белән каплау;

27.20. тышкы кондиционерларны һәм антенналарны архитектура детальләрендә, декор элементларында, кыйммәтле архитектур бизәкләү белән өслекләрдә урнаштыру, шулай ук архитектура өслекләренә зыян китерүгә алып баручы крепление;

27.21. фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәү һәм реклама белән ябарга;

27.22. фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә проемының эчке ягында) афишаларны, игъланнар, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне алга таба файдалану максатларында, ишекләрдә (шул исәптән ишек һәм ишек өслегенең эчке ягыннан), биналар һәм корылмаларның, шул исәптән капиталь булмаган;

27.23. бу биналарның, корылмаларның милекчеләренең, күпфатирлы йорттагы биналарның милекчеләренең ризалыгыннан башка фасадларның архитектур, төс ягыннан чишелешен, биналарның һәм корылмаларның декоратив-сәнгати бизәлешен үзгәртү;

27.24. урнаштыру тышкы кондиционерлар:
торак пунктның эстетикасына зур таләпләр куелган урамнарда һәм шәһәр юлларында урнашкан биналарның төп һәм ян фасадларында;
- бу удалении нче урын чыбыкларын тоташтыручы тышкы һәм эчке блогы кондиционера;
- конденс конденсаторлар [үзгәртү / чыганак текстны үзгәртү]
28. Антенна-фидер җайланмаларын, радиорелей станцияләрен, кабул итү-тапшыру җайланмаларын, спутник һәм эфир телевидениесен урнаштыру рөхсәт ителми:
28.1. төп фасадларда;
28.2. бу брандмауэрах, ишегалды һәм боковых фасадлары;
28.3. биналарның һәм корылмаларның (манаралар, гөмбәзләр) силуэтлы тәмамлануында, парапетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында;
28.4. фасадның почмак өлешендә;
28.5. балконнар, лоджия киртәләрендә;
29. Тышкы күзәтү видеокамералары элмә, козырек, балкон, эркерлар астында, фасад участокларында, архитектура детальләреннән буш булган урыннарда, декор, бизәүнең кыйммәтле элементларында урнаштырыла.
Колонналарда, фронтоннарда, карнизларда, пилястрларда, порталларда, козырекларда, балконнар беркетмәсендә тышкы күзәтү видеокамераларын урнаштыру рөхсәт ителми.
30. Кертү:
30.1. подъездларга кергәндә мәгълүмати стендлар урнаштыру;
30.2. урнаштыру антенна һәм кабелей системасын коллектив кабул итү эфир телевидениесе түбәсендә биналар нигезендә проект карары.
30.3. торак пунктның эстетикасына таләпләр югары булган урамнарда һәм шәһәр юлларында урнашкан биналарның төп һәм ян фасадларында тышкы кондиционерларны проектта махсус каралган урыннарда яки визуаль кабул итү өчен яшеренгән урыннарда (эчке яктан балконнар, лоджияләр, түбәдән 1,0 метр биеклектәге парапетлар артында) урнаштыру.

Күрсәткечләр

31. Биналарның, корылмаларның фасадлары, шулай ук җир кишәрлекләре, урам исемнәре күрсәтелгән күрсәткечләрдән тыш, күрсәткечләр белән җиһазландырылырга тиеш.
Урам исемнәре язылган күрсәткечләр биналарның һәм корылмаларның фасадларында, урамнар киселешендәге, урамнарның башлангычларында һәм ахырларында урнашкан җир кишәрлекләрендә урнаштырылырга тиеш.
Урамнар киселешендәге урамнар биналарында һәм корылмаларда, урамның уң як ягыннан әлеге чаттан соң урнашкан җир кишәрлекләрендә урнашкан.
Урам башында (урам нумерациясе башлана, урам башыннан алып урам нумерациясе барышында хәрәкәт итә) урам исемнәре биналарда һәм корылмаларда, урамның сул ягында урнашкан җир участокларында урнаштырыла.
Урамның ахырында (урам нумерациясе азагы, урамның ахырына кадәр Хәрәкәте, Урам нумерациясе барышында урам исемнәре биналарда һәм корылмаларда, уң яктан урнашкан җир кишәрлекләрендә урнаштырыла.
Урам исемнәре күрсәтелгән күрсәткечләр, биналарның һәм корылмаларның, шулай ук җир кишәрлекләренең номерлары күрсәтелгән күрсәткечләр белән бергә, әлеге Кагыйдәләрнең 34 пунктында билгеләнгән таләпләрне исәпкә алып урнаштырыла.
Җир кишәрлегенең номерлары белән күрсәтелгән күрсәткечләр әлеге җир кишәрлегендә бина яки корылма булмаганда гына урнаштырыла. Биналар һәм

корылмалар номерларын җир участогы номерлары белән бер үк вакытта бер җир кишәрлегендә урнаштыру рөхсәт ителми.

32. Урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәтелгән күрсәткечләр җирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукый актлары, әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән урыннарда һәм башкаруда урнаштырыла.

33. Урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләре турында мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә урнаштырыла.

Урамнар һәм йорт номерлары күрсәткечләре төрләренә һәм төрләренә унификацияләнгән таләпләр җирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә.

34. Биналар һәм корылмалар, шулай ук җир кишәрлекләре номерлары күрсәткечләре урыннарда урнаштырыла:

 биеклеге 2,5 метрдан да ким булмаган һәм җир өслегеннән 5,0 м дан да артык түгел;

 фасадның тышкы почмагыннан 1,0 м артык түгел;

пыяла витрин, тәрәзәләр, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгать бизәлеше [үзгәртү / чыганак текстны үзгәртү];

 кулланмыйча ачык ысулын яктырту;

фасадның архитектур үзенчәлекләрен исәпкә алып,;

 төп һәм боковый фасадта - фасадның уң ягында, бу Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш;

 ишегалды фасадында-квартал эчендәге йөрү ягыннан;

 берьяклы транспорт хәрәкәте булган урамнарда - фасад ягында, якын-тирә транспорт хәрәкәте юнәлешендә;

 фасад озынлыгы 100 м дан артык - фасадның сул почмагында дублирование белән;

 сәнәгать предприятиеләренең коймаларында һәм корпусларында-төп керү, керү юлыннан уң якта;

 фасадлар белән урамнар һәм шәһәр юллары чатына чыга торган биналарда - фасадлар, якын-тирә урам чатларында;

 бердәм горизонталь һәм Вертикаль көзне исәпкә алып;

 коймада яки табличкада, бина яки корылма булмаганда.

35. Аерым торучы күрсәткечләрне (стелаларны)урнаштырырга рөхсәт ителми:

 нейтраль төсләрдә (соры, кара, коричневый яки кара төстәге) һәм (яки) натураль (имитирующих) материалларда башкарылган;

биеклеге 6,0 м дан артык;

 нигезне тирәнәйтмичә;

размещение урнаштыру тротуарның норматив киңлеге кимүгә, шулай ук машина кую һәм машина кую өчен билгеләнгән урыннарда, юлларда да кимүгә китерә икән;

 тирән фундаменты булган урыннарда 5,0 м агач кәүсәсеннән, объект проектында каралган яшел үсентеләр (агачлар, куаклар) урынына, җир кишәрлеге чикләрендә каралган;

профнастил, тукыма материаллары, беркетүнең ачык ысулларын кулланып эшләү;

мәгълүмат кырында фотолар белән эшләү;

 мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

36. Подъезд һәм фатир номерларының күрсәткечләре ишек проемы өстендә яки ишек проемын тотыру импостында (горизонталь табличка) яки 2,0 - 2,5 метр биеклектәге ишек үтеменнән уңда урнаштырыла.

37. Янгын гидрантлары, полигонометрик билгеләр, геодезик билгеләр урнашу күрсәткечләре биналар, магистральләр һәм сүүткәргеч һәм канализация челтәрләре коелары беркетмәләрендә урнаштырыла.

38. Янгын гидрантлары, полигонометрик билгеләр, урам исемнәре, йорт

номерлары белән янәшә геодезия билгеләрен урнаштыру, шулай ук архитектура детальләрендә, декоратив-сәнгать бизәлешендә, пыяла, капкалар, ишекләр кую рөхсәт ителми.

39. Күрсәткечләрне чисталыкта һәм төзек хәлдә тотарга кирәк.

Керү төркемнәре (узеллар)

40. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту җиһазлары, элмә (козырек), өслекләрнең бәйләнеше элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидлар һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен җайланмалар һәм җайланмалар (пандуслар, перила һ. б.), чүп-чар өчен чүп савытлары белән җиһазландырырга кирәк.

Пандус булырга тиеш үтәлгән берничә материал белән шероховатой текстурой өслеге башка горизонтальных канавок. Пандусларның койма конструкцияләре булмаганда, биеклеге 75 мм дан да ким булмаган бортик һәм поручни күздә тотыла. Бордюр пандусыннан тайпылу 1: 12 кабул ителә.

Пандус борылганда яки аның озынлыгы 9 м дан да ким булмаган очракта, һәр 9 м дан соң, горизонталь мәйданчыкларда 1,5 х 1,5 м киңлектәге горизонталь мәйданчыкларны күз алдында тотарга киңәш ителә. Юлның горизонталь участоклары башында һәм ахырында пандуса башкарырга тиеш отличающими нче поверхностей текстура һәм төсе.

Баскыч яки пандусның ике ягы буенча 800 - 920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисештәге, баскычлар киңлеге 2,5 м һәм аннан да күбрәк булганда, дивардан 40 мм ераклыкта тора торган йөкләмәләр карала. Поручняларның озынлыгы пандус яки баскычның һәр яктан 0,3 метрга ким булмаска тиеш.

41. Керү төркемнәрен проектлаганда, эксплуатацияләгәндә, биналарның, корылмаларның фасадларын яңартканда, үзгәрткәндә рөхсәт ителми:

41.1. фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, яңа бизәү һәм реклама белән ябу;

41.2. подвалга һәм цоколь катына керү юлларын урнаштыру, аларның идән дәрәҗәсе гомуми файдалану территориясеннән чыга торган фасадлардагы җир дәрәҗәсеннән 1,2 м югарырак булган биналарга;

41.3. җәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементлар (колонналар, стояклар һ. б.) урнаштыру;

41.4. бинаның бөтен фасады комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә, ике һәм аннан күбрәк керү юлларын урнаштыру (гамәлдәгеләрен исәпкә алып);

41.5. урам-юл челтәре тротуарлары зонасында җиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, Болдыр, яшелләндерү) керү төркеме элементларының минималь норматив киңлеге булган тротуарларны якын-тирә тротуарга урнаштыру;

41.6. читтә урнашкан кызыл линия керү төркемнәреннән берсе җиңел конструкцияләр артык 1,5 м;

41.7. күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренең ризалыгын алмыйча, керү төркемен урнаштыру;

41.8. торак урыны милекчесе ризалыгыннан башка керү төркеме урнаштыру өчен балконнан файдалану;

41.9. вәкаләтле орган белән килешмичә, күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен үз белдеге белән урнаштыру.

Түбәләр

42. Биналар, корылмалар түбәсе, су бүлү системасы элементлары, төтен юлларын һәм вентиляция системаларын каплау төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

43. Кышкы вакытта биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук

күпфатирлы йортлар белән идарә итүче оешмалар тарафыннан түбәләрне кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистартып тору оештырылырга тиеш. Җәяүлеләр зоналарына чыга торган яклардагы түбәләрне кардан чистарту участокларны коймалап алу һәм барлык саклык чараларын күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Калган түбәдән, шулай ук яссы түбәләрдән карны эчке ишегалды территорияләренә ташлау зарур. Түбәдән җәяүлеләр юлына ташланган, җәмәгать транспортын көтү тукталышына, юл йөрү өлешенә кар һәм боз кичекмәстән чистартылырга тиеш.

44. Кар һәм боз өемнәре ташлаганда, боз сөңгеләре ташлаганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агач һәм куакларның, электр белән тәэмин итүнең һава линияләре, яктырту һәм элемтә линияләре, юл билгеләре, юл светофорлары, юл киртәләре, юл коймалары, җәмәгать транспортын көтү павильоннары, бинаның декоратив бизәлеше һәм инженерлык элементлары сакланышын тәэмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементларга зыян килгән очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян күргән зат хисабына торгызылырга тиеш.

45. Биналарның, корылмаларның түбәләре су бүлүгә ия булырга тиеш, ул җәяүлеләргә агып төшә торган суның турыдан-туры элэгүенә юл куймый. Желоба, бүрәнкә, водосток булырга тиеш неразрывны һәм рассчитаны үткәрү өчен җыела торган су күләмен. Җәяүлеләр зоналары булган биналар ягыннан чыккан водостоклар җәяүлеләр сукмакларыннан читкә китәргә тиеш.

46. Рөхсәт ителми:

46.1. түбәне (көрәкләр, беркеткечләр, ломнар), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны түбә ябу өчен билгеләнгән биналар, корылмалар түбәсенә тоту.;

46.2.сбросить белән түбә ябу биналар боз, кар һәм чүп-чар " воронки водосточные торбалар.

Җир кишәрлекләрен карап тоту

47. Җир кишәрлекләре территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

47.1. көн саен чүп-чардан, яфраклардан, кардан һәм боздан (боздан)җыештыру;

47.2. юлларның, күперләрнең, урамнарның, тротуарларның, юлларның, җәяүлеләр территорияләренең бозлавыкка каршы материаллары белән эшкәртү.;

47.3. кар көрәү һәм себерү;

47.4. кар һәм боз чыгару (кар-боз оешмалары);

47.5. контейнер мәйданчыкларының, барлык тәр калдыклар өчен контейнерлар, чүп-чар өчен чүплекләр, эскәмияләр, кече архитектура формалары һ. б. урнаштыру һәм аларны техник яктан төзек хәлдә тоту.;

47.6. чүп-чар кабул итү камераларын, контейнерлар (бункерлар) һәм контейнер мәйданчыкларын җыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

47.8. отвод дождевых һәм иске су;

47.9. каты коммуналь (көнкүреш), эре габаритлы һәм башка калдыкларны җыю һәм чыгару;

47.10. су сибү территориясен киметү өчен тузан хасил итү һәм увлажнения һава;

47.11. яшел үсентеләр сакланышын тәэмин итү һәм аларны карау;

47.12. коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларны), юлларны, тимер юлларны, күперләрне, җәяүлеләр кичүләрен төзүдән, реконструкцияләүдән һәм төзекләндерүдән соң төзекләндерүдән соң бозылган төзекләндерү элементларын торгызу, реставрация, археология һәм башка җир эшләрен башкару.;

47.13. гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры китереп карау һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясе), җир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) карап тоту;

җир кишәрлекләре коймаларын карап тоту, шул исәптән җимерелгән (сүтелгән) биналар, корылмалар коймаларын урнаштыру һәм карап тоту, территориягә чит кешеләр үтеп керү һәм (яки) санкцияләнмәгән урыннарда калдыкларны урнаштыру, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәэмин итү.

47.14. үләнне вакытында чабу, чүп үләнле һәм куак үсемлекләрен, барыннан да элек, үсемлекләрне юк итү.

Наратлык һәм башка үсемлекләрнең балтырлавыгын бетерү буенча чаралар, гражданнарның тормышы һәм сәламәтлеге өчен куркыныч тудыручы чаралар аны бутонизацияләүгә һәм чәчәк ата башлауга кадәр үткәрелергә тиеш.

Гражданнарның тормышы һәм сәламәтлеге өчен куркыныч тудыручы Сосновка һәм башка үсемлекләрнең балтырган авыруын бетерү буенча чаралар түбәндәге ысуллар белән үткәрелергә мөмкин:

- химик – гербицидлар һәм (яки) арборицидлар белән үсү учакларын сиптерү;
- механик – чабу, коры үсемлекләр җыю, тамыр системасын казып алу;
- агротехник – туфрак эшкәртү, күпьеллык үләннәр чәчү.

Юлларны карап тоту

48. Юлларны карап тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен уздыруга конкурс откан махсус оешмалар башкара.

49. Юл территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;

2) тротуарлардан (җәяүлеләр зоналарыннан, юллардан) һәм юлларның йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (боз) җыештыру;

3) юу һәм су сибү юл катламнары;

4) китүе өчен газонами һәм яшел үсентеләр;

5) җәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту баганаларын һәм контакт челтәрен ремонтлау;

6) кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

7) ясалма юл корылмалары составына керүче Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык лотокларны урнаштыру, ремонтлау һәм чистарту;

8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын урнаштыру, ремонтлау һәм ел саен буяу;

9) ачык люкларны ачыклау, юл өслегенә зыян китерү һәм коймалар кую максатларында юлларның торышына көндәлек мониторинг.

50. Юл катламнарын саклау максатларында рөхсәт ителми:

50.1. җепселләр ташу;

50.2. рельслар, бүрәнәләр, тимер балкалар, трубалар, кирпеч, башка авыр әйберләр ташлаганда аларны ташлау;

50.3. каты өслеге булган торак пункт урамнары буйлап узышу, чапкыч барышында машиналар;

50.4. зур йөк транспорты хәрәкәте һәм туктау урыннары квартал эчендәге җәяүлеләр юлларында, тротуарларда;

50.5. төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын машиналар йөрү өлешендә һәм тротуарларда ташлау һәм (яки) туплау.

51. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

51.1. җәяүлеләр өчен тимер юл киртәләрен һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу кышкы сезон тәмамланганнан соң, төзекләндерү айлыгы чорында башкарыла. Буяр алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юылган һәм төятелгән булырга тиеш;

51.2. барлык юл тамгасы заказчы тарафыннан билгеләнгән чират вакытында һәм тәртиптә юл тамгасы төшерү өчен расланган паспортлар (схемалар) нигезендә үтәлергә тиеш;

51.3. юлларның юл тамгасы таләп ителә торган төс - һәм ут-техник характеристикаларын, тоташтыру коэффициентын, эксплуатацияләүнең барлык чорында мәйдан буенча саклануны тәэмин итәргә тиеш;

51.4. юл билгеләрен ныгыту конструкцияләре һәм системалары видимость шартларына һәм монтажлау мөмкинлекләренә карап сайлап алына;

51.5. юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

Вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгына китергән сәбәпләрне бетергәннән соң бер тәүлек эчендә төшерелә;

51.6. визуаль-коммуникация системасы элементлары: Транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, торак пунктның (бистәләр, торак районнар, микрорайоннар) планировка-структур элементлары күрсәткечләре юлларда һәм транспорт чишелешләрендә аларга хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен билгеләнә;

51.7. җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлының бер өлеше һәм (яки) машиналар йөрү өлешенә һәм (яки) тротуарга, юл читендә булган парковкалар (парковка урыннары) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә кулланылырга тиеш.

Шәхси торак йортларны карап тоту һәм территорияне төзекләндерү

52. Әгәр законда яки килешүдә башкасы каралмаган булса, индивидуаль торак йортларның милекчеләре (яки) яллаучылар (алга таба - торак йортларның хуҗалары):

52.1. торак йортларның, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт чикләрендәге башка корылмаларның фасадларының тиешле торышын тәэмин итәләр, аларны вакытында ремонтлыйлар һәм буяу эшләрен башкаралар;

52.2. торак йортта урамның исеме һәм(яки) йортның номерлары булуны тәэмин итәләр һәм аны төзек хәлдә хуплыйлар;

52.3. тәүлекнең караңгы вакытында яктырту фонарьларын үз эченә ала (алар булганда);

52.4. йорт яны территориясен тәртиптә тоталар һәм якындагы территориянең тиешле санитар торышын тәэмин итәләр;

52.5. йорт чикләрендә яшел үсентеләрне тәртиптә тоталар, куаклар һәм агачларны санитар кисәләр, газүткәргечләрнең сак зонасында, кабельле һәм һава электр тапшыру линияләрендә һәм башка инженерлык челтәрләрендә агачлар утыртуга юл куймыйлар;

52.6. канаулар һәм торбалар чистартыла, су агу өчен, язгы чорда кар суларын үтүне тәэмин итәләр;

52.7. якын-тирә территориядән чистартылган карны, шул рәвешле, транспортны, инженерлык коммуникацияләренә һәм корылмаларга керү, җәяүлеләр үтеп керү һәм яшел утыртмаларның сакланышы тәэмин ителсен өчен, урнаштыралар;

52.8. бирелгән җир участогы чикләрендә, үзәкләштерелгән канализация булмаганда, җирле канализация, юын чокыры, бәдрәф җиһазландыралар, аларны даими рәвештә чистартып, дезинфекциялиләр;

52.9. каты һәм эре габаритлы калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерларга һәм бункерларга урнаштыралар;

52.10. билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны вакытында җыю һәм чыгаруны тәэмин итәләр.

53. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

53.1. урнаштыру коймалар чит иллләрдәге йорт;

53.2. йорт яны территорияләрендә һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә

яфракларны, теләсә нинди төр калдыкларны һәм чүп-чарны яндыру;

53.3. күмер, тара, утын, зур габаритлы калдыкларны, йорт яны территориясеннән төзелеш материалларын җыю;

53.4. юарга транспорт чаралары өчен домовладение;

53.5. ишегалды корылмалары төзергә, йорт яны территориясеннән чокырларны төзекләндерергә;

53.6. әлеге территориядә махсус транспорт һәм урып-җыю техникасыннан файдалану мөмкинлеген кыенлаштыра торган урам юлларында урнаштыру;

53.7. территорияне төзекләндерү элементларын җимерү һәм бозу;

53.8. комплектланган (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт яны территориясе артында сакларга;

53.9. әйләнә-тирәне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

53.10. каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерлар һәм бункерлардан тыш зур габаритлы калдыкларны җыеп алырга.

54. Җир участогы хуҗасы тарафыннан хуҗалык корылмалары, торак йорт төзелеше башкарылган очракта, якын-тирә территориядә, 200 м. дан артык булмаган мәйданда, 30 календарь көннән дә артмаган төзелеш материалларын вакытлыча туплау рөхсәт ителә. Якын-тирә территориядә төзелеш материалларын вакытлыча саклау максатларында милекче яки башка җир участогы хуҗасы (бина яки корылма) язма рөхсәт алу өчен җирлек башкарма комитетына мөрәҗәгать итә, анда объектның адресы һәм янәшәдәге территориядә төзелеш материалларын вакытлыча саклауга рөхсәтнең гамәлдә булу вакыты күрсәтелә. Шул ук вакытта автотранспортның йөрүе тәэмин ителергә тиеш, төзелеш материаллары компактлы һәм пөхтә урнаштырылган булырга тиеш. Рөхсәт бирүдән баш тарту өчен нигез булып якын-тирә территориядә элек тупланган төзелеш материаллары булу тора.

Яңгыр канализациясе челтәрләрен карап тоту,
карау һәм яңгыр сулары коелары, су бүлү корылмалары

55. Карау һәм яңгыр кабул итү коелары, җир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм җәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәэмин итүче төзек хәлдә булырга тиеш.

56. Кабул итү бүлмәләренең, тупикларның, күзәтү һәм башка коеларның һәм камераларның төзек техник торышында тотылуын, чистартылуын һәм урнаштыруны гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хуҗалары тәэмин итә.

57. Торак пунктта яңгыр канализациясенең магистраль һәм квартал эчендәге челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү шушы максатларга җирлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән килешүләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

Яңгыр канализациясенең ведомство челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар хисабына башкарыла.

Хуҗасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап тотуны гамәлгә ашыручы махсус оешмалар тарафыннан тиешенчә куркынычсыз хәлдә булырга тиеш.

58. Яңгыр канализациясе коллекторларын саклап калу максатыннан, сак зонасы – 2 м.һәр якка коллектор күзеннән.

59. Яңгыр канализациясе коллекторларының сак зонасы чикләрендә, тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән язмача килешенмичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда рөхсәт ителми:

59.1. җитештерергә җир эшләре;

59.2. повреждать ливневой канализация челтәре, разламывать яки разрушать

водоприемные люклар;

59.3. төзелешне тормышка ашырырга, сәүдә, хуҗалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштырырга;

59.4. сәнәгать, көнкүреш калдыклары, чүп-чар һәм башка материаллар ташларга.

60. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су белән тәэмин итү, су, канализация, яңгыр сулары җайланмалары, системалар, челтәр һәм корылмалар төзек булмау аркасында су агып чыккан бозлар барлыкка килү, шулай ук газоннарга, тротуарларга, урамнарга һәм ишегалды территорияләренә су агызу, суырту яки агызу рөхсәт ителми.

61. Торак пункт территориясендә су агызучы коелар һәм парлау мәйданчыклары урнаштыру рөхсәт ителми.

62. Яңгыр кабул итә торган коелар рәшәткәләре даими чистартылган хәлдә булырга тиеш. Аларның үткәрү сәләтен чикли торган рәшәткәләр һәм коелар чүпләмәү, рәшәткәләр салу рөхсәт ителми. Яңгыр канализациясенең карау һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына ике тапкыр башкарыла. Карау һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, чыгарылган пычратуларның барлык төрләре кичекмәстән чыгарылырга тиеш.

63. Карау коеларының люклары бер дәрәҗәдә хәрәкәт итү өлеше, тротуарлар, җәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән капланган булырга тиеш.

Карау коеларының машиналар йөрү өлеше, тротуарлар, җәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар, 2 см дан да артмаган, яңгыр кабул итү коелары белән тоташтырылу дәрәҗәсен 3 см дан да артмаска мөмкин.

64. Капкачлары яки рәшәткәләре җимерелгән яки юкка чыккан коммуникацион коелар, ачыкланганнан соң, челтәрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан киртәләнеп алынган, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытка алыштырылган булырга тиеш.

65. Инженерлык челтәрләрендә планлы эшләр башкарганда, канализация агымнары якындагы канализация челтәре, су һәм җылылык челтәрләреннән - яңгыр канализациясенә (булганда) агызыла. Юлга су агызу тыела.

Су агуның нәтиҗәләрен бетерү зыянлы инженерлык челтәрләре хуҗалары хисабына да башкарыла.

66. Яңгыр канализациясе челтәрләренең техник торышы (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне вакытында ябу) аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан тәэмин ителә.

Элемтә техник чараларын карап тоту

67. Биналарны инженер-техник яктан тәэмин итү өчен билгеләнгән элемтә, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтәрләрне урнаштыру Җир асты юлы белән (траншея, канал, тоннельләрдә) гамәлгә ашырыла.

68. Тышкы коммуникацияләрне биналарга башка ысул (һава, җир өсте) белән үткәрү эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алган очракта гына рөхсәт ителә.

69. Элмә элемтә линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында файдаланырга рөхсәт ителми:

69.1. терәкләр һәм элементлар элементлары элемтә өчен элемтә челтәрләренең җәмәгать һәм тимер юл транспорты һәм тышкы яктырту баганалары;

69.2. автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл киртәләре, светофорлар, юл билгеләре урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

69.3. фасадлар, түбәләр, биналар һәм корылмалар (төтен юллары, вентиляция, коллектив телевидение һәм радио кабул итү системаларының антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр) элементлары.

70. Рөхсәт ителми:
70.1. юллар кисәргә каршындагы прокладке чыбык элемтә һава ысулы белән бер бина икенчесенә;
70.2. урнаштырырга запаслар кабель читтә распределительного муфтового шкафа;
70.3. законнар белән билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект карары булмаганда, биналарның түбәсендә антенналар, җиһазлар һәм элемтә кабельләре урнаштырырга.
71. Милекчеләр (хуҗалар) техник элемтә чаралары (кабельләр, кабельләрне ныгыту элементлары, бүлү һәм муфт шкафлары һ.б.), шулай ук алар ярдәмендә тоташтырылган техник җайланмаларны тиешле хәлдә тоталар (өзеклекләр һәм/яки изоляция тышчасы булмау, буяулар булмау, коррозия һәм/яки механик зыяннар булу, чыбыклар һәм/яки аларны ут баганаларына һәм электр тапшыру линияләренә беркетү).

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) тоту

72. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганаклары (шул исәптән җыюлар, туклану пунктлары, идарә тартмалары) керә.
73. Урамнар, юллар, мәйданнар, җәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятие, учреждение, оешма территорияләре, шулай ук урам һәм йорт номерлары күрсәткечләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, тышкы мәгълүмат чаралары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.
Урамнарны, юлларны, мәйданнарны, территорияләрне тышкы яктыртуны кертү кичке сумеркада - 20 лк.га кадәр, ә иртәнге сумеркада-10 лк. га кадәр арттырганда башкарыла.
Торак йортларның подъездларын тышкы яктырту җайланмаларын, архитектура яктылыгын, тышкы мәгълүмат чараларын, шулай ук архитектура яктырту системаларын, тышкы мәгълүмат чараларын кертү һәм өзү урамнарны яктырту эше режимында башкарыла.
74. Фасадлар һәм урамнарга һәм юлларга чыга торган биналарның һәм корылмаларның милек рәвешләренә карамастан, торак пунктның панорамаларын формалаштыручы торак пунктның эстетикасына зур таләпләр куелган, торак пунктның, гомуми кулланылыштагы территорияләрнең хуҗалары торак пунктның эстетик ягын формалаштыра.:
отдельно аерым торучы бинаны яки корылманы, биналар комплексын, төзекләндерү элементларын, архитектура-Ландшафт объектларын бәйрәмчә (вакыйга) яктыртуны да кертеп, архитектура яктылыгының булуы һәм эшләве, билгеләнгән тәртиптә расланган проект (паспорт) нигезендә билгеләнгән;
 архитектура һәм бәйрәм (вакыйгалар) яктырту җайланмаларының экономияле һәм энергоэффективлыгы, электр энергиясен рациональ бүлү һәм куллану;
 яктырту җайланмалары элементларының эстетикасы, аларның дизайны, материалларның һәм эшләнмәләрнең сыйфаты, көндезге һәм төнге вакытта кабул итүне исәпкә алып;
освет яктырту җайланмаларының төрле режимнарында хезмәт күрсәтү һәм идарә итү уңайлылыгы.
Архитектура яктылыгына карата таләпләр, бәйрәм (вакыйга) яктылыгын да кертеп, җирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукый актлары, әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнә.
75. Төп мәйданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә - 3% тан, башка территорияләрдә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5% тан, җир асты җәяүлеләр кичүендә-10% тан, көндез дә, кичке һәм төнге режимда (10% ка яктырткычлар кертелмәгән) яктырткычлар саны 3% тан

артмаска тиеш.

76. Сафтан чыккан терекөмешле газ разрядлы лампалар бу максатлар өчен махсус билгеләнгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Әлеге төр лампаларны бистә чүплекләренә, чүп эшкәртү заводларына чыгарырга ярамый.

77. Металл терәкләр, кронштейннар һәм тышкы яктырту җайланмаларының башка элементлары чисталыкта булырга, крена, коррозия учакларына ия булмаска һәм кирәк булган саен милекчеләр (хуҗалары, кулланучылар) белән буялырга, әмма өч елга бер тапкырдан да ким булмаска тиеш, һәм төзәтү хәлендә булырга тиеш.

78. Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны утларын карап тоту һәм ремонтлау эшен вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма башкара, ул муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга конкурс ота.

Торак йортларның кереш бүлү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны утларын карап тоту һәм ремонтлау эшләрен идарәче оешмалар башкара.

79. Тышкы яктырту баганалары, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләре, саклагыч, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юл җиһазлары элементлары буялырга, язулардан һәм теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек хәлдә һәм чисталыкта булырга тиеш.

80. Тышкы яктырту баганаларын, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрен алыштырганда әлеге конструкцияләр өч тәүлек дәвамында сүтеп алынырга һәм челтәр хуҗалары тарафыннан чыгарылган булырга тиеш.

Тышкы яктырту баганаларын чыгару юллардагы терәк хуҗасы тарафыннан кичекмәстән башкарыла, калган территорияләрдә – мондый кирәклек ачыкланган мизгелдән (демонтаж) бер тәүлек эчендә башкарыла.

81. Ут баганалары һәм җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрендә урнашкан барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышы һәм тышкы кыяфәте әлеге терәкләрнең милекчесен (хуҗасы) тәэмин итә.

82. Үткәргечләрнең текә ярлары, терәк, изоляторлар булган очракта тышкы яктырту җайланмаларыннан файдалану рөхсәт ителми.

Тышкы яктырту җайланмалары эшендә электр чыбыкларын өзү яки терәкләрне зарарлау белән бәйле җитешсезлекләрне ачыклаганнан соң кичекмәстән бетерергә кирәк.

83. Чыбыкларны һәм кабельләрне челтәрләргә һәм тышкы яктырту җайланмаларына үз белдегең белән тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

84. Тышкы яктырту объектлары яки тышкы яктырту чаралары белән җиһазландырылган объектларның милекчеләре (хуҗалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар:

84.1. урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәк һәм яктырткычларның, яктырту җайланмаларының сыйфатын күзәтәләр, бозган яки зыян күргән очракта үз вакытында ремонт ясыйлар;

84.2. яктыртуны, шул исәптән архитектура яктыртуын һәм тышкы мәгълүмат чараларын билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны кертеп, өзүне тәэмин итәләр;

84.3. тышкы яктыртуны урнаштыру, карап тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтиләр;

84.4.үз вакытында тышкы яктырту фонарьларын алыштыралар.

Аерым светильникларның шәмне торгызу вакыты төзек булмау яки тиешле хәбәр кергән мизгелдән 10 тәүлектән артмаска тиеш.

85. Тротуарларда урнашкан мачталар һәм тышкы яктырту баганалары һәм җәмәгать транспортының контакт челтәре тирәсен җыештыруны тротуарларны

чистартуга җаваплы затлар тәэмин итә.

Трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә, автомат режимда (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) эшләүче башка инженерлык корылмаларына якын-тирә территорияләрне җыештыруны әлеге объектлар урнашкан территорияләрнең хуҗалары тәэмин итә.

Кече архитектура формаларының эчтәлеге

86. Кече архитектура формаларына декоратив-сәнгать бизәлеше элементлары (скульптура, аерым торучы инсталляцияләр, стрит-арт), аерым торучы күрсәткечләр (стелалар), мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, авыл җирлеге территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник җайланмалар керә.

87. Кече архитектура рәвешләрен карап тоту бирелгән җир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә җир кишәрлекләре хокукына ия булучылар тарафыннан гамәлгә ашырыла – муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга конкурс откан оешма белән килешү нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

88. Кече архитектура формалары хуҗалары:

88.1. асрыйлар кече архитектура формалары чисталыкта һәм исправном торышы;

88.2. язгы чорда кече архитектура формаларын планлы тикшерү, аларны иске буяудан, ржавчинадан чистарту, юдырту, буяу, шулай ук ватылган элементларны алыштыру эшләре алып барыла;

88.3. кышкы чорда кече архитектура формалары, шулай ук аларга кардан һәм боздан кар чистартылачак;

88.4. өслекле комлыклар ясыйлар, комлыкларны елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә алмаштыралар.;

88.5. балалар, спорт, хуҗалык мәйданчыкларының һәм ял мәйданчыкларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтеп торалар.

89. Рөхсәт ителми:

89.1. кече архитектура формаларын тиешенчә файдаланмаска (балалар уен мәйданчыкларындагы өлкәннәр ялын, спорт мәйданчыкларындагы кием киптерү һ. б.);

89.2. кече архитектура формаларында теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне эләргә һәм ябыштырырга;

89.3. ватарга һәм повреждать кече архитектура формалары һәм аларның конструктив элементлары.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

90. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы буенча гамәлгә ашырыла.

91. Җир кишәрлеген арендалау килешүе вакыты чыккач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан демонтажлана, ә җир участогы азат ителә һәм беренче халәткә китерелә.

92. Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар:

92.1. аларны ремонтлау һәм буяу эшләре башкарыла. Ремонт тышкы кыяфәтне һәм проект документлары белән билгеләнгән төсләр чишелешен исәпкә алып башкарылырга тиеш;

92.2. якын-тирә территориядә яшел үсентеләр, газоннар, бордюр ташлары, кече архитектура формалары (алар булганда) сакланышын күзәтәләр, әлеге

Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләргә туры китереп күрсәтелгән территория бар;

92.3. стационар булмаган объектлар янындагы чүплекләрне урнаштыралар, чүплекләрне көн дәвамында калдыклардан, кирәк булган саен, әмма тәүлегенә кимендә бер тапкыр чистарталар, чүплекләрне елга бер тапкыр буялар.;

92.4. мондый объектның билгеләнгән тәртиптә расланган проекты (паспорты) нигезендә стационар булмаган объектларда тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыралар һәм кулланалар.

93. Рөхсәт ителми:

93.1. стационар булмаган объектларга проектларда каралмаган корылмалар, козыреклар, навеслар һәм башка конструкцияләр төзү;

93.2. стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыткыч җиһазларын урнаштыру;

93.3. стационар булмаган объектлар янында һәм аларның түбәләрендә таралар, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм җитештерү характерындагы башка предметларны складлау, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатлары өчен куллану;

93.4. стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы аермаларны җиһазлар, калдыклар белән тәэмин итү;

93.5. метрополитенның вестибюльләре һәм станцияләре козыркалары астында, биналар аркаларында, газоннарда, мәйданчыкларда (балалар, ял, спорт, транспорт тукталышларында), су үткәргеч һәм канализация челтәрләренең, труба үткәргечләрнең сак зонасында, шулай ук метрополитенның техник корылмаларына кадәр 10 м, вентиляция шахталарына кадәр - 25 м, торак бина тәрәзәләренә кадәр, сәүдә предприятиеләре витринасына кадәр - 20 м, агач төпләренә кадәр - 3 м.

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

94. Төзелеш мәйданчыкларын һәм алар янәшәсендәге территорияләрне карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүче өстенә йөкләнә.

Төзелеп бетмәгән төзелеш объектларын һәм алар янәшәсендәге территорияләрне карап тоту, пунктларның таләпләрен үтәп, төзүчегә йөкләнә 95.1, 95.2, 95.3, 95.5, 95.6, 95.10, 95.11 бу кагыйдәләр.

Эшләр алып барылмый торган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш.

95. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башланыр алдыннан, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләрне башкару чорында кирәк:

95.1. төзелеш мәйданчыгының бөтен периметры буенча типик койма урнаштыру;

95.2. төзелеш мәйданчыгы коймаларының гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатацион куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

95.3. төзелеш мәйданчыгы коймаларының тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтеп торырга, вакытында пычрактан, кардан, боздан, Мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффити;

95.4. төзелеш мәйданы территориясенә кергәндә, гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирүче төзелеш объектының мәгълүмати щитын урнаштыру һәм аны тиешле хәлдә тоту;

95.5. җәяүлеләр өчен вакытлыча тротуарлар урнаштыруны тәэмин итәргә;

95.6. төзелеш мәйданы периметры буенча тышкы яктыртуны тәэмин итү;

95.7. төзелеш мәйданына илтүче юлларны, мәйдан эчендәге юлларны һәм чыгу урыннарында транспорт чараларының көпчәкләрен чистарту яки юдыру пунктларын, урамнарның (юлларның) йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгаруга юл куймый торган юллар белән җиһазландырырга.;

95.8. автомобиль транспорты хәрәкәте маршрутын (10 тоннадан артык) юлларның һәм юлларның сакланышын тәэмин итүче төзелеш мәйданчыгына керүче

подъездларда ябык циклдагы йөк автотранспорты хәрәкәте маршрутын Килештерү (10 тоннадан артык);

95.9. төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыклары җыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар булуны тәэмин итәргә;

95.10. төзелеш мәйданчыгыннан каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;

95.11. төзелеш мәйданчыгы территориясеннән чистартылган һәм калдыклар булмаган карны кар эретү станцияләренә яки билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруны тәэмин итәргә;

95.12. төзелеш мәйданчыгы территориясен, аңа керү юлларын һәм тротуарларны ел фасылын исәпкә алып, пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан көндәлек чистартуны тәэмин итәргә (кыш, җәй);

95.13. эшләр башкарганда гамәлдәге җир асты инженерлык коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшел үсентеләрне һәм кече архитектура формаларын саклауны тәэмин итәргә.

96. Төзелеш һәм (яки) ремонт эшләрен үткәрү чорында әлеге Кагыйдәләрнең 95.2 -95.10 пунктларында күрсәтелгән таләпләрне үтәргә, шулай ук эшләр башкарганда җимерелгән һәм җимерелгән юл катламнарын, яшел үсентеләрне, газоннарны, тротуарларны, откосларны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

97. Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшчеләр һәм хезмәткәрләрне вакытлыча урнаштыру өчен көнкүреш вагончыклары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелеш оешмалары проекты нигезендә төзелеш мәйданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

98. Рөхсәт ителми:

98.1. гражданнарның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәэмин итү белән бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр, тынлыкны бозу белән бәйле төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләрне оештыру һәм үткәрү;

98.2. шәһәр җирлеге Башкарма комитетының тиешле рөхсәтеннән башка гына юлларны һәм тротуарларны тарайту яки ябу;

98.3. чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш калдыкларын утильләштерергә;

Җирләү урыннарын карап тоту

99. Җирләү урыннарын этик, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә карап тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән җирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

100. Җирләү урыннарын карап тотуга карата таләпләр:

100.1. зиратлардагы җәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Урны территорияләрендә җәмәгать бәдрәфләре булырга тиеш чистартылган;

100.2 зират территориясендә чүп-чар һәм чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган очракта, 3 көнгә кимендә бер тапкыр чыгарылырга тиеш;

100.3. агач утыртмаларының авария хәлендә булуы да рөхсәт ителми. Авария хәлендәге агач үсентеләре ачыкланган мизгелдән бер тәүлек эчендә сүтелергә тиеш;

100.4. шәхесләре куелмаган каберләр яки үлгәннәрнең каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга тиеш. Җирләү участогы чикләрендәге үләннең биеклеге 30 см дан артмаска тиеш.

101. Кышкы чорда җирләү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

101.3. зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнары булмаган килеш тигез кар өеме булу рөхсәт ителә;

101.4. үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юл һәм тротуарларның машиналар йөрү өлешен кар явудан соң ук эшкәртү башланырга тиеш;

101.5. иң беренче чиратта кар чыгару, боз өю һәм Үзәк һәм керү юлларыннан кар-боз муниципаль берәмлекләрен бетерү зарур;

101.6. җәяүлеләр җирләү урыннарында бозлавыкка каршы материаллар куллану, юллардан чистартылган кар һәм бозны каберләргә, газоннарга, куакларга туплау рөхсәт ителми.

102. Җәйге чорда җирләү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

102.3. үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм җирләү урыннарында башка территорияләр төрле пычрактан чистартылырга тиеш;

102.4. яшел үсентеләрне санитар кисү, агач-куак үсемлекләрен чүп-чардан арындыру чаралары ел саен үткәрелергә тиеш.

103. Күмелү урынын, кабер өстендәге корылманы (хачлар, һәйкәлләр, плитәләр, склепалар һ.б.) карау, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, аны Колумбиядә карау ире(ай), туганнары, вафат булган затның законлы вәкиле яки мәҗбүри санитар таләпләрне үтәп башка зат тарафыннан башкарыла.

Озак һәм кыска вакытлы автотранспорт чараларын саклау тукталышларын карап тоту

104. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын (алга таба - стоянка) һәм алар янәшәсендәге территорияләрне карап тоту гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә стоянканы урнаштыру өчен бирелгән җир кишәрлегенә (алга таба - хуҗасы) ия була.

105. Хуҗа:

105.3. тукталышларның бөтен периметры буенча койма урнаштыралар, ул механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтысына тотрыклы булырга тиеш;

105.4. коймаларның тиешле техник торышын, аларның чисталыгын, пычрактан, кардан, боздан, Мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартып торалар;

105.5. Материалларны, комплектланган транспортны, тукталышлар территорияләрендә һәм тукталышларга якын территорияләрдә төрле конструкцияләрне саклау, саклау рөхсәт ителми;

105.6. дежур персонал өчен тукталышлар урыннары белән җиһазландырылачак.

Гомуми мәйданы 10,0 кв. метрдан артмаган персоналның дежур торуы өчен капиталь булмаган объектлар территорияләрендә урнаштыру рөхсәт ителә.;

105.7. тукталышлар территорияләрен утның тигез бүленешен тәэмин итүче тышкы яктырту белән җиһазландырачаклар, ул гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләрнең таләпләренә туры килә.;

105.8. проектта каралмаган башка капиталь һәм вакытлыча биналар, корылмалар, сәүдә павильоннары, киоск, элмәчләр һ. б. төзү тукталышлары территорияләрендә рөхсәт ителми.;

105.9. ягулык-майлау материалларына ия булган автомобильләр стоянкалары территорияләрендә юарга һәм автомобильләр тукталышына юл куелмый;

105.10. территорияләр санитар һәм янгынга каршы кагыйдәләрне үтәп тукталышлар асрыйлар;

105.11. әйләнә-тирә территорияләрне даими рәвештә санитар эшкәртеп, чистартып торалар, калдыкларны җыю өчен контейнерлар (чүплекләр) урнаштыралар, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими рәвештә чыгаруны тәэмин итәләр;

105.12. автостоянканың урнашу урынын һәм хезмәт күрсәтүнең билгеләре, шулай ук гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры килә торган тамга билгеләүче махсус өслекле стоянкага керү юлларын җиһазландырачаклар;

105.13. инвалидларның стоянкалар территориясенә тоткарлыксыз үтеп керүен

тәэмин итәләр һәм инвалидларның махсус автотранспорт чараларын кую тыела торган махсус автотранспорт чараларын кую өчен 10% тан да ким булмаган урыннарны (тик бер урыннан да ким булмаган) бүлеп бирәләр. Инвалидлар «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы нигезендә махсус автотранспорт чараларын парковка өчен бушлай файдалана.

Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

106. Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле, мәдәни, спорт вакыйгалары белән бәйле чаралар үткәрү чорында башкарыла.

Бәйрәм (вакыйга) бизәлеше, чараларга бәйле рәвештә, афишалар, панно урнаштыру, декоратив элементлар һәм композицияләр урнаштыру, шулай ук бәйрәм (вакыйгалар) яктырту (яктылык гирляндалары һәм элементлары, сеткалар, күләмле яктылык композицияләре, ут проекцияләре һ.б.) үз эченә ала. Бәйрәм (вакыйга) бизәлеше конструкцияләре аерым торучы һәм (яки) бина яки корылма фасадындагы конструкцияләр рәвешендә урнаштырыла ала.

Бәйрәм (вакыйга) бизәлеше элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен көйләүнең техник чараларын төшерү, зыян китерү һәм начарайту рөхсәт ителми.

Җирлек территориясендә йорт хайваннарын һәм кошларны тоту

107. Йорт хайваннары һәм кошлар тоту:

107.1. Йорт хайваннарын тотуның төп принциплары, шартлары, этләрне урамда йөртү Кагыйдәләре «Татарстан Республикасында йорт хайваннарын тотуның аерым мәсьәләләре турында»2014 елның 7 мартындагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә;

107.2. Фатир, кунакханә тибындагы торак йортларда һәм тулай торакларда авыл хуҗалыгы хайваннарын тоту рөхсәт ителми.

107.3. Авыл хуҗалыгы хайваннарын авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан махсус бирелгән урыннарда, хуҗасы яки вәкаләтле зат күзәтүе астында, көтүлекләр алып барыла.

107.4. Рөхсәт ителми:

107.4.1. хайваннарны балалар мәйданчыкларына, мәктәпләр, балалар бакчалары территорияләренә, ашханәләргә, сырхауханәләргә, азык-төлек кибетләренә кертү;

107.4.2. юл куярга хайваннарны учреждениесе булганда запрещающей язмасын;

107.4.3. торак пунктлар территорияләрендә алып бармыйча гына хайваннар һәм кошлар чыгару;

107.4.4. авыл хуҗалыгы хайваннарын көтү урыннары авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән;

107.4.5. исерек хәлдә булган затларга, шулай ук ундүрт яшькә җитмәгән затларга хайваннарны урамда йөртү;

107.4.6. йорт хайваннарын һәм кошларны балконнарда, лоджияләрдә, гомуми файдаланудагы урыннарда (чиктәш фатир коридорларында, баскыч күзәнәкләрендә, чарлакларда, подвалларда һәм башка ярдәмче биналарда даими тоту.;

107.4.7 йорт хайваннарын торак пункт территориясендә махсус чаралар (күргәзмәләр һ.б.) үткәрү урыннарыннан тыш, торак пункт территориясендә урнаштыру.

107.5. Хуҗалар йорт хайваннары һәм ишегаллары, тротуарлар, урамнар, парклар, газоннар, балалар мәйданчыклары, скверлар, мәйданнар, шулай ук торак йортлар подъездлары белән пычрануга юл куймаска тиеш. Этләрне, мәчеләрне һәм башка вак хайваннарны урамда йөргән вакытта хуҗа үзе белән йорт хайваннарының табигый күнегүләрен тулысынча җыештыруны тәэмин итүче кирәк-яраклар булырга тиеш, алар

мәйданчыкларда чүп контейнерларына ташланырга тиеш.

107.6. Этне поводкадан урамда гына чыгарырга була. Махсус бирелгән мәйданчыклар булмаганда, бушлыкларда, кабымлыкларда һәм җирлек Башкарма комитетының норматив-хокукый акты белән билгеләнгән башка урыннарда йөрү рөхсәт ителә.

107.7. Этләрне дрессировкалау бары тик яхшы койма белән әйләндереп алынган мәйданчыкларда яки торак пункт территориясе артында гына үткәрелергә мөмкин.

107.8. Йорт хайваннарын урамда калдырганда терлекләр хуҗалары яшел үсентеләрне бозудан һәм терлекләрне куып чыгаруга киткән чыгымнарны каплый.

107.9. Йорт хайваннары һәм кошларына китерелгән зыян өчен аларның хуҗалары РФ законнары белән билгеләнгән тәртиптә җаваплы.

107.10. Җәмәгать урыннарында булган, озата баручы затлардан башка күзәтүчесез хайваннар тотылырга тиеш.

IV. Шәһәр җирлеген җыештыру тәртибе, шул исәптән төзекләндерү эшләре һәм аларны вакыт-вакыт башкару исемлеге

Шәһәр җирлеге территориясен җыештыру һәм карап тотуга карата гомуми таләпләр

108. Авыл җирлеге территориясен җыештыру һәм карап тоту эшләре алып барыла:

1) җәйге чорда-15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән срокларга, һава шартларына карап, җирлек башкарма комитеты тарафыннан төзәтмәләр кертелергә мөмкин.

109. Җирлек территориясен җыештыру эшләре үткәрү юлы белән башкарыла:

1) торак пункт территориясен карап тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;

2) җирлек Башкарма комитетының хокукый актлары нигезендә бердәм массакүләм чаралар (өмәләр).

110. Җирлек территориясен җәйге чорда чистарту авыл җирлеге территориясен юдыру, су сибү, себерү, себерү һәм башка эшләр башкару юлы белән пычратуны һәм тузанны киметү максаты белән башкарыла һәм үз эченә торак пункт территориясен карап тоту буенча башка эшләрне ала.

110.1. ясалма өслекле территорияләрне себерү (коры һава шартларында су сибү), урам-юл челтәре объектларының тузаннан һәм юл катламнарының һәм яңгыр сулары канализациясе белән җиһазланган башка территорияләрне юдыру (23.00 дән 7.00 гә кадәр механик һәм кул ысулы белән башкарыла). Юл катламнарын, мәйданнарны, тротуарларны һәм ясалма өслекле башка территорияләрне юу катламның бөтен киңлегенә башкарыла;

110.2. яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

110.3. бөтен территориядән чүп җыю;

110.4. ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам җиһазларын, чүплекләрне, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

110.5. үләнне вакытында чабу (үлән биеклеге 15 см дан артык), чүп үләннәре һәм куак үсемлекләрен, барыннан да элек, гражданнарның, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрдәге Балтырчыгын, чикләнгән территорияләр һәм махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, тәүлек дәвамында чабылган үләнне юк итү;

110.6. листопад чорында-тәүлегенә бер тапкыр коелган яфракларны җыю һәм чыгару;

110.7. 8.00 сәгатькә тәгәлләнергә тиешле сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләр янындагы территорияләрне, шул исәптән автотранспортны кую

урыннарын җыештыру;
110.8. лотокларны бордюр янында юдырганнан соң чүп-чардан арындыру.
111. Җыелган чүп-чар, смета, яфраклар, чабылган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләргә туры китереп чыгарылырга тиеш.
112. Наратлык һәм башка үсемлекләрнең балтырлавыгын бетерү буенча чаралар, гражданнарның тормышы һәм сәламәтлеге өчен куркыныч тудыручы чаралар аны бутонизацияләүгә һәм чәчәк ата башлауга кадәр үткәрелергә тиеш.
Гражданнарның тормышы һәм сәламәтлеге өчен куркыныч тудыручы Сосновка һәм башка үсемлекләрнең балтырган авыруын бетерү буенча чаралар түбәндәге ысуллар белән үткәрелергә мөмкин:
 химик – гербицидлар һәм (яки) арборицидлар белән үсү учакларын сиптерү;
 механик – чабу, коры үсемлекләр җыю, тамыр системасын казып алу;
 агротехник – туфрак эшкәртү, күпьеллык үләннәр чәчү.
113. Территорияләрне җыештыру өчен җаваплы оешмалар яфраклардан коелган яфракларны урам һәм юл буйларындагы газоннардан чыгаралар.
Яфракларны агачларның һәм куакларның бер өлешенә кушу тыела, моннан тыш, җылылык сөючән үсемлекләр җылыну очракларыннан тыш.
114. Гомуми файдалану территориясен кышкы чорда җыештыру үз эченә ала:
114.1. юл катламнарын һәм тротуарларны кардан, боздан һәм чүп-чардан чистарту;
114.2. тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәндә-җәяүлеләр зоналары комы, баскычлар сибү, юл катламнарын бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;
114.3. язгы чорда-карның йомшаруы һәм кар суларын чыгаруны оештыру.
115. Авыл җирлеге территориясендә башкарыла торган урып-җыю эшләренең технологиясе һәм режимнары һава шартларына карамастан, Транспорт чараларының һәм җәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.
116. Җәяүлеләр тротуарларын, җир өсте кичүләрен, баскычларны кышкы чорда чистарту үзенчәлекләре:
116.1. җәяүлеләр тротуарлары, җир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның җәяүлеләр өлешенең бөтен киңлегендә кардан чистартылырга тиеш.
Кар явып үткәннән соң тугыз сәгатьтән дә артмаска тиеш;
116.2. интенсив кар яву чорында җәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;
116.3. бозлавыкка каршы материаллар белән беренче чиратта баскычлар, аннан тротуарлар эшкәртелә.
Бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгылыш табылганнан соң дүрт сәгатьтән артмаска тиеш;
116.4. җәяүлеләр тротуарларын чистартудан алынган коры-сары кар, шул исәптән ишегалларында җыела торган кар, калдыклар һәм химик реагентлар, ком-тоз катнашмалары белән пычранмаган кар, яшел үсентеләр сакланып калган һәм Кар сулары агуны тәэмин иткән очракта, яшелләндерелгән территориядә чүп-чар ташлау рөхсәт ителә.
117. Җирлек территориясендә рөхсәт ителми:
117.1. урамнарда, мәйданнарда, яшеллеккә ия участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрдә чүп-чардан арындыру;
117.2. каты коммуналь (көнкүреш) калдыкларны урнаштырырга, шулай ук контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерлар һәм бункерлардан тыш зур габаритлы калдыкларны җыеп алырга.
117.3. гамәлдәге законнар нигезендә бүлеп бирелгән җирләү урыннарыннан читтә гомуми файдалану территорияләрендә мемориаль кабер корылмалары (истәлекле Корылмалар, киртәләр) билгеләргә;
117.4. әлеге максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль

җәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында, салонны юу, чистарту һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү;

117.5. биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементлары, һәйкәлләр, мемориаль такталар, агачлар, куаклар, кече архитектура формалары һәм башка төзекләндерү элементларын җимерергә һәм җимерергә, шулай ук аларны үз белдеге белән үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

117.6. язулар, рәсемнәр ясау, Мәгълүмати-басма продукцияне ябыштыру һәм элү, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, стена, баганалар, коймалар (коймалар) һәм әлеге максатлар өчен каралган башка объектларда граффити алып бару;

117.7. бирелгән җир кишәрлекләре чикләре һәм (яки) киртәләре чикләреннән читтә күчемсез милекне саклау һәм саклау;

117.8. тротуарларда, газоннарда, юлларда сәүдә әйберләрен, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә предметларын урнаштыру һәм складлау;

117.9. тиешле булмаган урыннарда кар өю;

117.10. тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге юлларны һәм тротуарларны үз белдеге белән ябарга.

118. Җирлекнең торак пункты территориясендә, моның өчен билгеләнгән урыннардан тыш, калдыклар (чүп-чар, кар, грунт һ.б.) ташланган очракта, мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган бозуларны 10 көннән дә артмаган срокта бетерү буенча чаралар күрә.

119. Рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштырган затлар үз хисабына әлеге территорияне җыештыралар һәм чистарталар, ә кирәк булганда – җир кишәрлеген рекультивациялиләр.

20 тәүлек дәвамында рөхсәтсез урында калдыклар урнаштыручы зат ачыкланмаган очракта, калдыкларны бетерү һәм санкцияләнмәгән чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне җыештырган өчен җаваплы оешмалар (яисә калдыкларны чыгаручы махсус оешма (әгәр бу төр хезмәт күрсәтү килешүдә каралган булса) тарафыннан башкарыла.

120. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектә булган җир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) табигый барлыкка килгән чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын җыештыру

121. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юлларны) чистарту машиналар йөрү өлешен, тротуарларны, парковкаларны (парковка кисәләрен), җәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан даими чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

122. Язгы-җәйге чорда юлларны юу, су сибү, тузанны бетерү, себерү һ. б. үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны җыештыру, кар һәм боздан чистарту, пычрак, ком-тоз катнашмасы белән юллар салу, тротуарларны коры ком белән суюны кузда тота.

123. Юл йөрү өлешен, көзге һәм резерв полосаларын, лоток зоналарын, юлларны көндез 8.00 дән 21.00 гә кадәр, ә магистральләрне һәм транспортның интенсив хәрәкәте булган урамнарны төнге сәгать 23.00 дән 7.00 гә кадәр себерү (алдан увлажнение) башкарыла.

124. Юлның бөтен киңлегендә, мәйданнарның ясалма катламнарында, магистральләрдә, урамнарда һәм юлларда, ясалма юл корылмаларында, аерым трамвай юлларын юу төнге (23.00 дән 7.00 гә кадәр) һәм көндезге (7.00 дән 23.00 гә кадәр) вакыт аралыгында башкарыла.

Машиналар йөрү өлешен юганда, су агымы смета һәм чүп-чарны тротуарларга, газоннарга, җәмәгать транспортын көтү тукталышларына, якын урнашкан биналарның фасадларына, сәүдә объектларына һ. б. чүп-чар ташлау рөхсәт ителми.

Эссе көннәрдә (һава температурасы 25 °С дан югарырак булганда) машиналар йөрү өлешенә су сибү 12.00 дән 16.00 сәгатькә кадәр ике сәгать интервал белән башкарыла.

125. Юл буенда урнашкан чүплекләрне көнгә бер тапкырдан да ким түгел, тукталыш мәйданчыкларында - көнгә ике тапкыр чистарталар.

126. Автобусларның аерым-аерым әйләнеш мәйданчыклары тулысынча чүп-чардан чистартылырга тиеш.

127. Җәмәгать транспортының соңгы лаеклы-борылу мәйданчыклары биотуалетлар һәм калдыкларны җыю өчен контейнерлар белән җиһазландырылачак.

Җәйге чорда мәйданчыклар сметадан, пычрактан һәм тузаннан чистартыла, кышкы чорда кар чистартыла һәм чыгарыла, бозлавык вакытында бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелә.

128. Җәмәгать транспортын көтү павильоннары тузылмаска, буялмаган һәм юылган булырга тиеш, санкцияләнмәгән Мәгълүмати-басма продукциядән, граффити чистартылган. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

Җәмәгать транспортын көтү павильоннарын җәйге чорда аена кимендә сигез, кышкы чорда – кирәк булган саен җыештыру эшләре алып барылырга тиеш.

129. Аерым элементлар буенча юлларны җәйге җыештыруга таләпләр:

129.1. машиналар йөрү өлеше бөтен киңлеккә төрле пычратулардан һәм юдыртудан тулысынча чистартылырга тиеш. Җайга салу линияләре белән билгеләнгән төп, резерв полосалар ком һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

129.2. ике метрлы лоток зоналары булырга тиеш түгел, грунт-ком нанослары һәм пычрату. Махсус машиналарның эш цикллары арасында ком кисәкләре һәм төрле вак-төяк чүп-чар белән зур булмаган пычрану рөхсәт ителә;

129.3. җәмәгать транспортын көтү тукталышлары һәм аларда урнашкан тротуарлар грунт-ком наносларыннан, төрле чүп-чардан һәм юылудан тулысынча чистартылырга тиеш. Ком һәм вак чүп-чар белән зур булмаган пычрану рөхсәт ителә, алар чистарту цикллары арасында барлыкка килергә мөмкин;

129.4. юл кырыйлары зур габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

129.5. разделительные полосалар тиеш даими чистартылырга нче ком, пычрак һәм вак-төяк чүп-чар бөтен өслеге буенча. Шумощитные диварлар, металл коймалар, юл билгеләре һәм күрсәткечләр булырга тиеш юылган кимендә ике тапкыр елга.

Газон рәвешендә башкарылган бүлгеч полосалар чүп-чардан чистартылырга тиеш, үлән катламы биеклеге 10-15 см дан артмаска тиеш;

129.6. юллар бүлеп бирелгән полосада үлән катламы биеклеге 10-15 см. дан артмаска тиеш.

130. Юлларны кышкы җыештыру буенча таләпләр:

130.1. кышкы чорда юлларны җыештыру үз эченә ала:

1) кардан һәм юл йөрү өлешеннән, җәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан чистарту, юу, карны юып китү һәм кар чыгару;

2) юл йөрү өлешен, тротуарларны, җәмәгать транспортын көтү тукталышларын бозлавыкка каршы материаллар белән кар ява башлаганнан бирле һәм бозлавык барлыкка килгәндә эшкәртү;

130.2. юлларны, тротуарларны, парковкаларны (парковкаларны), җәмәгать транспортын көтү тукталышларын кардан чистарту кар катламы куелганнан бирле даими рәвештә башкарылырга тиеш;

130.3. кар яву вакытында тротуарларда урнашкан җәмәгать транспортын көтү

тукталышларын җыештыру тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш. Җәмәгать транспорты, юл чатлары, җәяүлеләр кичүе тукталышларыннан кар тәүлек эчендә чыгарылырга тиеш;

130.4. юлларның машиналар йөрү өлешен механикалаштырылган ысул белән (урып-җыю техникасы комплекслары) җыештырганда һәм Кар түшәмнәре барлыкка килгәндә, җәяүлеләр кичүе урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре), җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, юлларда хәрәкәт итәргә кирәк;

130.5. юлның машиналар йөрү өлешеннән һәм алар янәшәсендәге тротуарлардан чистартыла торган кар киң урамнарда, мәйданнарда һәм проспектларда, юл читендәге юлларда, калган урамнарда - юлның өске өлешенә (машиналар йөрү өлешенең киңлегенә карап - урамның бер яки ике ягыннан) хәрәкәт ителә һәм Валда формалаша.

Юл чатларында, җәмәгать транспорты тукталышларында, җәяүлеләр кичү урыннарында, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда кар көртләре чистартыла: киселештә-чатның киңлегендә, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында-утырту мәйданчыгы озынлыгында, җәяүлеләр кичүе урыннарында-кичү киңлеге, әмма 5 метрдан да ким булмаган санда, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда-1,5 м. га кадәр.

Кар валының киңлеге 2 метрдан артмаска тиеш;

130.6. карны чыгару, беренче чиратта, күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, җәмәгать транспортының маршрут хәрәкәте булган тар урамнардан, пассажир транспорты тукталышларыннан һәм җәяүлеләр һәм транспорт чаралары җыелган башка урыннардан башкарыла;

130.7. кар яуганда юлларның йөрү өлешеннән кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгарылырга тиеш.

Кар эретү станцияләре яки махсус бирелгән урыннар керү юллары, яктырту, көнкүреш бүлмәләре һәм киртәләр белән җиһазландырылачак;

130.8. юлларны җыештырганда тышкы яктырту баганаларын, терәк щиткаларын, идарә шкафларын һәм башка корылмаларны, агачларны, куакларны, шулай ук машиналар йөрү өлеше буйлап карны механикалаштырып җыештырганда яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

131. Экстремаль шартларда юлларны чистарту өчен вәкаләтле орган тарафыннан авария хәлендәге эш планы әзерләнергә тиеш, ул юлларны җыештыру буенча чаралар комплексын күздә тота.

132. Рөхсәт ителми:

132.1. тротуарларга, юлларның һәм юлларның йөрү өлешенә кар, боз, квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш мәйданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан чистартылган боз, 8.00 сәгатьтән соң, шулай ук юл йөрү өлешен җыештыручы зат белән килешү булмаганда хәрәкәт итәргә яисә хәрәкәт итәргә;;

132.2. тротуарларда, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка җәяүлеләр зоналарында һәм яшел үсентеләр булган территорияләрдә техник тоз һәм сыек хлорлы кальций кулланырга;

132.3. ком-тоз катнашмалары белән пычранган карны, шулай ук бозны газоннарга, чәчәк түтәлләренә, куакларга һәм башка яшел үсентеләргә роторлы күчерү һәм күчерү;;

132.4. кар эретү станцияләренә яисә җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган махсус билгеләнгән урыннарга кар кабул итәргә;

132.5. билгеләнгән тәртиптә килешмәгән урыннарда кар чыгарырга һәм сакларга;

132.6. формалаштырырга кар валы:

1) юллар һәм урамнар киселешләрендә бер дәрәҗәдә һәм өчпочмак зонасында

тимер юл кичүләре янында.;

2) җәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан 20 м якынрак;

3) югары бордюр белән тәэмин ителгән юл участокларында;

4) тротуарларда;

5) якын-тирә территорияләргә керү юлларында (ишегаллары, квартал эчендәге йөрү юллары һәм территорияләр);

132.7. юлларга автотранспортның көпчәкләре белән грунт чыгару;

132.8. грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, җиңел тара, агачларны брезент белән капламыйча яисә юлларны пычратмый торган башка материал белән ташу, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм измәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсе, известь, бетон катнашмалары), аларны юлга, тротуар, юл читенә яки юл янындагы газон полосасына су керү мөмкинлеген булдырмый торган чаралар күрмичә генә транспортлау.

Кешеләр күпләп ял итү урыннарын санитар яктан карап тоту, җыештыру һәм төзекләндерү

133. Кешеләр күпләп ял итү урыннарына керә:

1) мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, пляжлар;

2) актив ял һәм тамаша чаралары урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ. б.;

3) сәүдә объектлары территорияләре (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган ваклап сату челтәре объектлары комплекслары), җәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнештәге, көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләре;

4) административ һәм иҗтимагый биналар, учреждениеләр янындагы территорияләр.

134. Паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм гомуми кулланылыштагы башка территорияләрне җыештыру:

134.1. мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын җыештыру 23.00 сәгатьтән 8.00 сәгатькә кадәр башкарылырга тиеш. Көндез каты көнкүреш калдыклары белән тулган чүплекләрне һәм чүп-чар җыючыларны патрульле җыештыру һәм чистарту эшләре башкарыла;

134.2. кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял зоналарында юлларны чистартканда, химик реагентлар булмаган вакытлыча кар өю рөхсәт ителә.

135. Пляжларны җыештыру һәм санитар тоту:

135.1. пляжны төп җыештыру аның ябылганнан соң башкарыла һәм ярны, чишенү-чишенү бүлмәләрен, яшел зонаны, җыештыруны һәм бәдрәфләрне дезинфекцияләүне үз эченә ала. Көндез патрульле җыештыру һәм калдыклар белән тулган чүплекләрне һәм чүп-чар җыю урыннарын чистарту эшләре бара.

Каты көнкүреш калдыкларын чыгару көн саен 8.00 сәгатькә кадәр башкарыла;

135.2. пляж территориясе чүп савытлары белән җиһазландырыла. Чүплекләр арасында ара 40 метрдан артмаска тиеш;

135.3. пляжлар җәмәгать бәдрәфләре белән җиһазландырылачак. Җәмәгать бәдрәфеннән коену урынына кадәр ераклык 50 м һәм 200 метрдан да ким булмаска тиеш.;

135.4. Пляж комының өске катламын йомшарту, чүп-чарны, башка калдыкларны бетерү һәм алга таба комны тигезләү көн саен башкарылырга тиеш;

135.5. су коену өчен билгеләнгән урыннарда киемнәрне юу һәм хайваннарны коену тыела.

136. Каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә пляж ачу рөхсәт ителми.

137. Ваклап сату базарларын җыештыру һәм санитар тоту:

137.1. ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хуҗалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм чүп савытлары белән җиһазландырылырга, каты өслекләр һәм яңгыр һәм кар суларын агызу өчен уклоннар булырга, шулай ук су һәм канализация булырга тиеш;
137.2. базар территориясен һәм якын-тирә территорияне төп җыештыру аның ябылганнан соң башкарыла. Көндез каты көнкүреш калдыклары белән тулган чүп-чарларны патрульле җыештыру һәм чистарту эшләре алып барыла;
137.3. җәйге чорда базар территориясендә атна саен дымлы җыештыру үткәрелә;
137.4. базар территориясе 40 кв. м. мәйданга бер чүп савытыннан чыгып урналар белән җиһазландырыла, өстәвенә, алар арасындагы ара линия буенча 10 метрдан артмаска тиеш.;
138. Базар территориясендә урнашкан сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү оешмалары, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннар эшчәнлеге, каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә рөхсәт ителми.
139. Сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларын җыештыру һәм санитар тоту:
139.1. сәүдә объектлары һәм (яки) җәмәгать туклануы объектлары территорияләрен һәм якын-тирә территорияләрне тулысынча җыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кичен) башкарыла. Көндез патрульле җыештыру һәм калдыклар белән тулган чүплекләрне һәм чүп-чар җыю урыннарын чистарту эшләре башкарыла;
139.2. сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларына керү юлында кимендә бер урна билгеләнә;
139.3. вакытлыча урам сәүдәсе урыннарында 10 радиуста тирә-юнь территорияләрен җыештыру бара.;
139.4. калдыкларны чыгару тәэмин ителә.
140. Башка сәүдә мәйданчыклары, стационар булмаган вак-төяк челтәре, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектлар территорияләрен җыештыру, аларны ябканнан Соң, елның җылы вакытында мәҗбүри рәвештә су сибеп башкарыла. Агымдагы урып-җыю көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.
141. Кешеләр күпләп ял итү урыннарын төзекләндерү:
141.1. кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннар территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге каты өслек төрләрен (плитка куәте яки асфальт рәвешендә), өслекләрне бәйләү элементларын, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кече контейнерлар, урам техник җиһазлары, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җиһазлары, мәгълүмат йөртүчеләр, яшелләндерү участокларын саклау элементлары (металл коймалар, махсус капламалар төрләре һ. б.) үз эченә ала.;
141.2. пляжлардан тыш, кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннарның барлык территорияләре дә каты өслеккә ия булырга тиеш.;
141.3. кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннар территорияләрендә яшелләндерү участокларын чәчәк түтәлләре, газоннар, ялгыз, төркемләп, рядовой утыртмалар, вертикаль, многоярусلы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;
141.4. кешеләр күпләп ял итә торган урыннар бәдрәфләрне урнаштыру һәм карап тотуга куелган таләпләрне үтәү белән җиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф бүлмәләре белән тәэмин ителергә тиеш;
141.5. пычрану буенча фонтаннар, буалар, елга ярлары, ял итү һәм кешеләр күпләп була торган урыннар территорияләрендә чистартылырга тиеш.;
141.6. массакүләм чаралар үткәргәндә, аларны оештыручылар чараны үткәрү урынын, аның янәшәсендәге территорияләрне җыештыруны һәм төзекләндерүне тәэмин итәләр. Чара үткәрү урынын, аның янәшәсендәге территорияләрне җыештыру

һәм төзекләндерү эшләрен торгызу тәртибе билгеләнгән тәртиптә чара үткәрүгә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.
142. Кешеләр күпләп ял итә торган урыннар территорияләрендә рөхсәт ителми:
142.1. моның өчен билгеләнмәгән урыннарда савытларны һәм сәүдә җиһазларын сакларга, складларга;
142.2. территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;
142.3. каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерлар һәм бункерлардан тыш зур габаритлы калдыкларны җыюны башкарырга;
142.4. автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, файдаланылган ягулык-майлау сыекчаларын агызырга;
142.5. автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар урнаштыру, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштыру;
142.6. газоннарга, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларына зыян китерү;
142.7. повреждать кече архитектура формалары һәм перемещать аларны билгеләнгән урыннар;
142.8. өстәлләрдә һәм эскәмияләрдә утыру;
142.9. сыек азык-төлек калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан су, куас һәм сыра цистерналары, тротуарларга, газоннарга һәм юлларга агызу;
142.10. автотранспорт чараларын законсыз рәвештә стоянкалар оештыру;
142.11. стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштыру;
142.12. тротуарларның асфальт-бетон катламын, якын-тирә яшел зоналарның һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларының бөтенлеген бозарга;
142.13. территориядә сәүдә-суыткыч җиһазларын урнаштыру;
142.14. халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга), идарәче оешмалар белән каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерлар (бункерлар) урнаштыру килешмәсе булмаган килешүсез, каты көнкүреш калдыкларын контейнерларга (бункерларга) куярга;
142.15. тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән тротуарларны үз белдеге белән ябарга;
142.16. товарны сәүдә объектыннан читтә урнаштыру;
142.17. учак кабызырга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрергә, мангалларны һәм башка җайланмаларны ачык ут ярдәмендә Җылылык белән эшкәртү өчен кулланырга.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен карап тоту, җыештыру һәм төзекләндерү

143. Йорт яны территориясен җыештыру:
143.1. урып-җыю түбәндәге эзлеклелектә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, җәяүлеләр юлларын (бозлавык һәм тайгаклык очрагында - ком сибү), ә аннары – ишегалды территорияләрен җыештыру;
143.2. кар чистартудан тыш җыештыру 8.00 сәгатькә кадәр башкарыла.
Машиналар тизлеге сәгатенә 4 километрга кадәр булганда, көндезге вакытта механикалаштырылган җыештыруны үткәрергә рөхсәт ителә.
144. Җәйге җыештыру:
144.1. йорт яны территорияләрен җәйге җыештыру: юу, юу яки су сиптерү, махсус машиналар ярдәмендә - күбесенчә иртә, иртәнге, соң, кичке, сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;
144.2. тротуарларны ачык тротуарларда гына юарга кирәк, турыдан-туры агым полосасы белән чикләнә, һәм биналардан урамның машиналар йөрү өлешенә таба юнәлештә.;
144.3. көннең эссе вакытында тротуарларга су сибү зарур булган саен, әмма

тәүлегенә кимендә ике тапкыр башкарылырга тиеш.

145. Кышкы җыештыру:

145.1. түбәләрдә туплана торган кар вакытында җиргә ташланырга һәм агынты полосага Күчәргә, ә киң тротуарларда - валларга җыелырга тиеш;

145.2. җыештырыла торган кар тротуарлардан машиналар йөри торган өлешкә - түшәм полосасына, ә ишегалларында-җыелу урыннарына хәрәкәт итәргә тиеш;

145.3. квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель рәвештә урнашкан өмәләргә һәм валларга салырга яки юл буенда, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар урнаштырырга кирәк;

145.4. киңлеге 6 м дан артык булган тротуарларда, газоннар белән урамнарның машиналар йөрү өлешеннән аерып, карны алга таба бетерү өчен, тротуар уртасына чыгарырга рөхсәт ителә;

145.5. карны вал һәм өемнәргә салу эшләре кар яву тәмамланганнан соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча тротуарларда, ә калган территорияләрдә 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча тәгәлләнергә тиеш;

145.6. чиста, куллану калдыклары, ком-тоз катнашмалары һәм реагентлар белән пычратылмаган карны ишегалларында һәм квартал эчендәге юлларда, яшел үсентеләрне һәм кар суларын саклауны тәэмин иткән вакытта яшелләндерелгән территориягә салу рөхсәт ителә.;

145.7. тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан чистартканда кар тулысынча, кырый астына җыелырга тиеш. Камилләштерелгән өслекләр булмаганда, карны хәрәкәт астында чистартырга кирәк, аны алга таба тыгызлау өчен кар катламы калдырырга кирәк;

145.8. тайгаклык барлыкка килгән очракта, ком-тоз катнашмасы белән юл катламнарын эшкәртү бүлүчеләр ярдәмендә 0,2 - 0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш;

145.9. боз барлыкка килгәннән соң йомшартылган агачлар ачык грунтка, агачларга яки газоннарга эләгүгә юл куймыйча, күчерелергә яки каймакларга тиеш.

146. Яз җитү белән тормышка ашырыла:

146.1. юдырту һәм чистарту канавок тәэмин итү өчен, су агуны урыннарда, анда бу таләп ителә өчен нормаль бүлеп бирү, иске су;

146.2. системалы рәвештә кар суны люкларга һәм яңгыр сулары челтәренең кабул итү коеларына яндыралар;

146.3. ишегалды территорияләрен кар эреп беткәннән соң чүп-чардан, кардан һәм боздан чистарту.

147. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен карап тоту:

147.1. күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба – йорт яны территориясе) карап тотуны үз эченә ала:

1) даими җыештыру;

2) карау һәм яңгыр кабул итү коелары, дренажлар, лотоклар, җибәрү торбалары люкларын һәм рәшәткәләрен ремонтлау һәм чистарту;;

3)инженерлык челтәрләренең күзәтү коеларына, янгын су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга h. б.) киртәләрсез керү мөмкинлеген тәэмин итү.;

4) Каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны җыю һәм чыгару;

5) яшелләндерү һәм карау өчен гамәлдәге яшел үсентеләр;

6) кече архитектура формаларын карап тоту, агымдагы һәм капиталь ремонтлау.

148. Каты коммуналь калдыклар каты көнкүреш калдыклары җыелу нормалары нигезендә контейнер мәйданчыкларына куела торган контейнерларга һәм бункерларга җыелырга тиеш.

149. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданнар:

149.1. йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип саклыйлар;

149.2. каты коммуналь һәм зур габаритлы калдыкларны йорт яны территорияләрендә урнашкан контейнер мәйданчыкларындагы контейнерларга һәм бункерларга гына урнаштыралар.

150. Идарәче оешмалар тәэмин итәләр:

150.1. 8.00 гә кадәр йорт яны территорияләрен җыештыру һәм көн дәвамында чисталыкны саклау;

150.2. каты коммуналь калдыклар өчен контейнерлар, шулай ук каналлаштырылган биналарда - моннан тыш, сыек көнкүреш калдыклары өчен җыентыклар да урнаштыру;

150.3. расланган график нигезендә каты коммуналь (көнкүреш) һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;

150.4. контейнерлар (бункерлар) һәм контейнер мәйданчыклары, аларга керү юлларының чисталыгы һәм төзеклеге;

150.5. подъездларга керү юллары янында чүп-чар өчен чүплекләр урнаштыру, эскәмияләр кую һәм аларны вакытында чистарту;

150.6. территорияне сезонлы эксплуатацияләүгә әзерләү, шул исәптән су агуны тәэмин итү өчен канавкаларны юдырту һәм чистарту, кар суларын люкларга һәм яңгыр суларын кабул итү коеларына системалы рәвештә яндыру, кар эреп беткәннән соң территорияне чистарту һәм башка кирәкле эшләрне башкару;

150.7. ком-тозлы һәм (яки) бозлавыкка каршы махсус катнашмалар белән эшкәртү;

150.8. яшел үсентеләрне һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;

150.9. тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгылык башлану белән кертү.

151. Йорт яны территориясендә рөхсәт ителми:

151.1. яфракларны, теләсә нинди төр калдыкларны һәм чүп-чарны яндыру;

151.2. эчке кием, кием-салым, келәмнәр һәм башка предметларны хуҗалык мәйданыннан читтә элергә;

151.3. контейнер мәйданчыкларына керү юлларын пычрату;

151.4. урам һәм юлларның машиналар йөрү өлешендә, тротуарларда, газоннарда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) урнаштыру;

151.5. йорт яны территорияләрен, шул исәптән шлагбаумнарны яки түләүсез йөрү яки үтү өчен автоматик капкаларны, билгеләнгән тәртипне бозып, үз белдеге белән коймалар кую;

151.6. үз белдеге белән йорт корылмалары төзергә;

151.7. йорт яны территориясен металл лом, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, көл һәм башка җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга, тараны сакларга һәм сакларга.;

151.8. чүп-чарны түгәргә, шулай ук каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерлар һәм бункерлардан тыш зур габаритлы калдыкларны җыюга;

151.9. автотранспорт чараларын түләүле куюны оештырырга;

151.10. тимер-бетон блоклар, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге юлларны үз белдеге белән ябарга;

151.11. автомашиналарны юу, ягулык һәм майлар сливу, тавыш сигналларын, тормозларны һәм двигательләрне җайга салу;

151.12. кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эшләр башкару;

151.13. сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләрен, шул исәптән палаткалар, киосклар, лареклар, мини-базарлар, павильоннар, җәйге кафелар, җитештерү объектлары, вак-төяк автомобильләр, көнкүреш техникасы, аяк киеме

ремонтлау предприятиеләре, шулай ук кунакханәдән тыш, автостоянкалар урнаштырырга;

151.14. йорт яны территориясенең ишегалды эчендәге йөрү буенча транзит хәрәкәтен тормышка ашыру;

151.15. учак кабызырга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрергә, мангалларны һәм башка җайланмаларны ачык ут ярдәмендә Җылылык белән эшкәртү өчен кулланырга;

151.16. транспорт чараларын, шул исәптән комплектланган (төзек булмаган), яшелләндерелгән территорияләрдә, ел фасылына карамастан, балалар, спорт һәм хуҗалык мәйданчыкларында урнаштыру, бу территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш.

152. Йорт яны территорияләрен яшелләндерү:

152.1. йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел утыртмаларның сакланышы идарәче оешмалар тарафыннан әлеге Кагыйдәләрнең 164-169 пунктлары таләпләре нигезендә тәэмин ителә;

152.2. йорт яны территориясен яшелләндергәндә шуны истә тотарга кирәк: торак йортлар диварларыннан 5 м диаметрлы агач кәүсәсенә кадәр ара 5 метрдан да ким булмаска тиеш.

153. Идарәче оешмалар тәэмин итәләр:

153.1. яшел утыртмаларның сакланышы һәм бөтенлеге;

153.2. җәйге вакытта һәм коры һавада газоннар, чәчәкләр, агачлар һәм куаклар сибү;

153.3. төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз сколлары һ. б. газоннарның сакланышы һәм бөтенлеге һ. б.;

153.4. агач һәм куаклар утырту, юллар челтәрен үзгәртү һәм җиһазлар урнаштыру белән яңадан планлаштыру бары тик билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына, агротехник шартларны үтәп;

153.5. борт биеклеге 0,5 метрдан артмаган декоратив киртәләр рәвешендә яшелләндерелгән территорияне (яшелләндерү участокларын) саклау элементларын урнаштыру яки транспорт чаралары узуга комачаулаучы 0,5 метрдан да артмаган биеклектәге баганаларны урнаштыру яисә куаклар утырту.

154. Йорт яны территориясен төзекләндерү:

154.1. территориясе һәр йорт, кагыйдә буларак, ия булырга тиеш:

1) эчке кием киптерү, кием-салым, келәмнәр һәм йорт әйләнеше әйберләрен чистарту өчен хуҗалык мәйданчыгы;

2) өлкәннәр өчен ял мәйданчыгы;

3) балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары, яшелләндерү һәм балаларның җәйге һәм кышкы ялы өчен кече архитектура формаларының кирәкле җиһазлары белән.

155. Хуҗалык мәйданчыгында кием киптерү өчен багана, кием киптерү өчен штангалар, элгечләр, Комлы тартма, чүп савытлары, эскәмияләр булырга тиеш. Мәйданчыкны тере койма белән әйләндереп алырга кирәк. Мәйданчыкларны, ял итү урыннарының җиһаз элементларын урнаштыру һәм төзекләндерү билгеләнгән таләпләргә туры китереп башкарылырга тиеш.

156. Әгәр участок территориясенең күләме мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләрне йөртү өчен мәйданчык урнаштырылырга мөмкин.

157. Йорт подъездлары каршындагы мәйданчыклар, юл йөрү һәм җәяүлеләр юллары каты өслеккә ия булырга тиеш. Каты өслекләрне урнаштырганда кар һәм яңгыр суларын иректе агу мөмкинлеге каралырга тиеш.

158. Торак йортларга кертелгән җәмәгать өчен билгеләнгән бүлмәләргә йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү ишекләре булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорт стоянкасы ишегалды территориясеннән читтә

урнашырга тиеш.

159. Җәмәгать өчен билгеләнгән биналарга тәрәзәләр һәм фатирларга керү урыннары урнашкан торак йорт ишегалды ягыннан материаллар, продукция йөкләү рөхсәт ителми. Тәрәзәләре булмаган торак йортларның, җир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан йөкләнешне башкарырга кирәк.

160. Транспорт чараларын квартал эчендәге территорияләрдә урнаштыру кешеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен, шулай ук урып-җыю һәм махсус техника белән тәэмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеше территорияләрен җыештыру

161. Торак йортлар хуҗалары җир кишәрлеген һәм янәшәдәге территорияне көн саен җыештыралар (шул исәптән кардан).

162. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

162.1. кар этәрү, чүп-чар ташлау, шлак ташлау, көнкүреш калдыкларын йорт территориясенә агызу;

162.2. юл һәм юл йөрү өлешенә ишегалды һәм янәшәдәге территориядән чистартылган кар һәм бозны чыгарырга яисә хәрәкәт итәргә;

162.3. каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерлар һәм бункерлардан тыш зур габаритлы калдыкларны җыеп алырга.

V. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

163. Түбәндәге төзекләндерү элементлары билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект (паспорт) нигезендә һәм аның белән тулысынча яраштырып урнаштырыла:

- аерым торучы күрсәткечләр (стелалар);
- тышкы мәгълүмат чаралары;
-декоратив-сәнгать бизәлеше, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен җайланмалар, су җайланмалары, типик муниципаль мебель, коммуналь-көнкүреш җиһазлары рәвешендәге кече архитектура формалары . ;
- капиталь булмаган объектлар, шул исәптән шәхси башкарудагы сезонлы объектлар һәм стационар булмаган сәүдә объектлары;
- биналарны, корылмаларны, шул исәптән капиталь булмаган биналарны, аерым витриналардан һәм керү төркемнәреннән тыш, архитектура яктылыгында яктырту;
- фасадның төсле карары, шул исәптән декоратив-сәнгать бизәлеше рәвешендә;
- гомуми файдаланудагы, чикләнгән территорияләрне комплекслы төзекләндерү;
- кондиционерларның тышкы блокларын комплекслы урнаштыру.

Проект (паспорт) - мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Территорияне озак яки даими файдаланудагы стационар төзекләндерү элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен беркетелергә тиеш.

Төзекләндерү элементлары турындагы мәгълүмат Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы закон таләпләрен үтәп урнаштырылырга тиеш.

Ике һәм аннан да күбрәк тел кулланылган очракта текстлар эчтәлеге һәм техник бизәлеше буенча охшаш булырга тиеш.

164. Төзекләндерү элементларын карап тоту, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хуҗалары башкара.

Яшелләндерү

165. Яшел үсентеләр территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы булып тора.

Төзекләндерү эшләрен башкарганда гамәлдәге яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклап калу зарур.

166. Шәһәр җирлеге территориясендә ике төрле яшелләндерү кулланылырга мөмкин: стационар – үсемлекләр грунтка утырту һәм мобиль - үсемлекләр утырту, махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшелләндерү архитектура-ландшафт объектлары (газон, бакчалар, чәчәкләр, куаклар һәм агачлар белән мәйданчыклар һ.б.) булдыру өчен рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрдә, фасадларда (вертикаль яшелләндерү), биналар һәм корылмаларның фасадларында (вертикаль яшелләндерү) кулланыла.

167. Яшелләндерү объектларын карап тоту - ул яшел үсентеләрне һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементлары белән карау, зур булмаган деформацияләрне һәм күләмле корылмаларның конструктив элементларына зыян китерү, шулай ук җәйге һәм кышкы вакытта күчмә кече формаларны җыештыру.

168. Яшелләндерү объектларында эшләр башкаруга карата таләпләр:

168.1. яшелләндерү объектлары янындагы төзелеш мәйданнарын оештырганда проектта билгеләнгән яшел үсентеләрнең бөтенлеген саклау, түбән һәм киң түбәләрне коймалау, кисү, агач кәүсәләрен саклау, куаклар ярмаларын бәйләү, куакларның ярларын бәйләү, юл янында урнашкан үсемлекләр белән янәшә урнашкан туфрак кишәрлекләренә гравий салу чараларын күрергә кирәк.;

168.2. территорияне вертикаль планлаштыру, җир асты коммуникацияләрен салу, юлларны, юлларны һәм тротуарларны төзекләндерү эшләре яшелләндерү алдыннан тәмамланырга тиеш;

168.3. туфрак катламын бозу белән бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда туфракның уңдырышлы катламын алырга һәм аны яшел төзелештә куллану өчен сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләрне башкару тәмамланганнан соң, бозылган җир участокларын һәм үсентеләрне яңадан торгызырга кирәк. Торгызу эшләре проектында каралырга тиеш;

168.4. яфраклар һәм үлән җыярга кирәк бу кучи белән последующим компостирование яки удалением билгеләнгән тәртиптә;

168.5. борт биеклеге 0,5 метрдан да артмаган декоратив киртәләр рәвешендә яшелләндерү объектын саклау элементларын урнаштыру яки транспорт чаралары узуга комачаулаучы 0,5 метр биеклектәге баганалар урнаштыру.

169. Яшел үсентеләр хуҗалары:

169.1. тәэмин итәләр саклап калу һәм квалификацияле карау өчен яшел үсентеләр;

169.2. җәйге вакытта елның коры һава торышы тәэмин итәләр су сибү газонов, чәчәкләр, агачлар һәм куаклар;

169.3. тәэмин итәләр саклап калу һәм бөтенлеген газоннар;

169.4. агачлар һәм куаклар утырту һәм күчереп утырту, шулай ук юллар, мәйданчыклар, газоннар челтәрләренең планлаштырылышын үзгәртү җирле үзидарә башкарма органы белән килештерелгән проектлар буенча гына җитештерә;

169.5. сулыклар булганда, яшелләндерү объектларында аларны чисталыкта тоталар һәм аларны 10 елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә капиталь чистарталар;

170. Яшелләндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

170.1. урнаштырырга биналар, тыш, төзелешләр, билгеләнгән тәэмин итү, аларның функцияләрен һәм хезмәт күрсәтү;

170.2. тормышка ашырырга үз белдеге белән утырту һәм вырезать агач һәм куаклар, уничтожение газонов һәм цветников;

170.3. балалар бакчалары, скверлар, мемориаль зоналар, гомуми кулланылыштагы яшелләндерү объектлары булган бульварларда ял итү һәм уеннар өчен хәрәкәт итәргә, урнашырга;

170.4. моның өчен махсус билгеләнмәгән урыннардан тыш, яшелләндерү объектларында чаңгы һәм чаналарда шуарга;

170.5. агачларга һәм башка яшеллеккә гамаки, таганнар, турниклар, кием киптерү өчен баулар, агачларга тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләр, афишалар, игъланнар, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чаралары, баганалардан, коймалардан, реклама щитларыннан, электр үткәргечләрдән, лампалардан өземтәләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чаралары, багана, реклама щитларыннан өземтәләр, элү;

170.6. стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын урнаштырырга, шул исәптән, вакытына карамастан, автостоянкалар һәм парковка урнаштырырга.;

170.7. тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләрне (рөхсәтсез, паспортсыз), агитация материалларын, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәэмин итү чараларын урнаштырырга.;

170.8. төзелеш һәм башка материаллар, калдыклар, чүп-чар, бозлавыкка каршы материаллар һәм башка зарарлы матдәләр, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычратылган кар, боз сколлары салырга.;

170.9. эшләргә казу астында бакчалары;

170.10. йорт хайваннарын газоннарда һәм цветниках;

170.11. кар явуга төшүне төшереп калдыручы махсус җайланмалардан башка роторлы кар чистарту машиналарын кулланырга;

170.12. яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка су үткәргеч җайланмаларга смета ясарга.;

170.13. сбрасывать смета һәм чүп-чар өчен газоннар;

170.14. учакларны яндырырга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрергә, мангалларны һәм башка җайланмаларны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен кулланырга;

170.15. агачлар табу өчен СОК, сумала, наносите аларга башка механические җәрәхәтләре;

170.16. җитештерү һәм куллану калдыкларын, шул исәптән автомобиль покрышкаларын, территорияне төзекләндерү, җирлек территориясендә клумбалар оештыру өчен кулланырга.;

170.17. мәсьәлә: купьеллык чәчәкләр билгән җир кишәрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук кардан суыкка чыдам үсемлекләр утырту белән шөгыльләнүче участокларны кардан сакларга;

170.18. торак пункт территорияләрендә, санитар таләпләр югары булган урыннардан тыш (чүп контейнерларына, җәмәгать бәдрәфләренә якын булу һ. б.) агач кәүсәләрен агартырга.;

170.19. яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптуралар, эскәмияләр, коймалар, чүп савытлары, балалар һәм спорт җиһазларын бозарга.;

170.20. обнажать тамырлар агач бу арада якынрак 1,5 м нче ствол һәм засыпать шейки Агачлар җир яки төзелеш калдыклары;

170.21. транспорт чараларын, шул исәптән, ел фасылына карамастан, урман парклары, парклар, бакчалар, бульварлар, шәһәр урманнарының яшелләндерелгән территорияләрендә, тиешле эшләрне башкару очракларыннан тыш, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, урнаштырырга.;

170.22. транспорт чараларын, шул исәптән комплектланган (төзек булмаган), ел фасылына карамастан, дәвалау, балалар уку һәм фәнни учреждениеләр, сәнәгать

предприятиеләре, спорт комплекслары һәм торак кварталларның яшелләндерелгән территорияләрендә урнаштырырга.

Коймалар

171. Коймалар урнаштыру төзекләндерү өчен өстәмә элемент булып тора.

172. Коймалар төрле:

1)билгеләү (декоратив, яклау, аларның ярашуы);

2) биеклектә (Түбән - 1,0 м, урта - 1,1-1,7 м, югары - 1,8 - 3,0 м);

3) материал төре (металл, тимер-бетон һ. б.);

4)караш өчен проницаемости дәрәҗәсе (үтә күренмәле, саңгыраулар);

5) стационарлык дәрәҗәләре (даими, вакытлы, күчмә) һәм башка киртәләр.

Коймаларны проектлау аларның урнашуына һәм гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталоглары, шәхси проектлау проектлары нигезендә башкарыла.

173. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен киртәләү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Җәмәгать, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә чукрак һәм тимер-бетон коймаларны проектлау рөхсәт ителми.

Сәнәгать, махсус территорияләр коймалары декоратив тимер-бетон панельләрдән эшләнергә мөмкин.

Урта һәм югары төр коймаларны проектлаганда җир асты корылмалары белән кисешкән урыннарда ремонт яки төзелеш эшләре башкарырга мөмкинлек бирүче киртәләр конструкцияләре карала.

Интенсив җәяүлеләр хәрәкәте зоналарында яисә төзелеш һәм реконструкция эшләре башкару зоналарында агачлар үссә, саклауның башка төрләре булмаганда, 0,9 м һәм аннан да күбрәк диаметрлы, яше, агач токымына һәм башка характеристикаларга карап, 0,8 м диаметрлы саклагыч өстәл киртәләрен күздә тотарга кирәк.

Өслекне каплау төрләре

174. Өслекләрне каплау шәһәр җирлеге территориясендә Куркынычсыз һәм уңайлы хәрәкәт итү шартларын тәэмин итә, шулай ук торак пунктның архитектур кыяфәтен формалаштыра.

Төзекләндерү максатыннан түбәндәге капламалар билгеләнде:

1) каты (капиталь) капламалар - монолит яки җыелма капламалар, шул исәптән асфальтобетон, цемент-бетон, табигый таштан эшләнгән;

2) табигый хәлдәге йомшак (капиталь булмаган) капламалар - табигый яки ясалма Материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранитлы чәчүлекләр, керамзит, резин крошка) эшләнгән, коры катнашмалар, тыгызланган яки ныгытылган материаллар белән ныгытылган капламалар.;

3) газон капламнары - үлән катламын әзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган капламалар;

4)катнаш каплам - капламалар-ул капламалар (рәшәткә плиткасы яки газонга күмелгән газон рәшәткәсе, яки йомшак катлам).

175. Каплау төрләрен сайлауны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:

1) каты – каты-проектлау вакытына гамәлдә булган, хәрәкәтнең характерын һәм составын, янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;

2)йомшак – аерым территорияләрне (шул исәптән балалар, спорт мәйданчыкларын, этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыкларны, җәяү йөрү юлларын) төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып);

3)газон һәм катнаш, аеруча экологик.

Каты өслекнең каты төрләре коры халәттә сцепление коэффициенты белән - 0,6, юешлектә-0,4 коэффициенты белән өслеккә ия булырга тиеш.

Кафель, метлах плиткасы, җәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, җир өсте һәм җир асты кичүләрендә, керү төркемнәре баскычларында һәм мәйданчыкларында ясалма һәм табигый таштан ясалма яки изоляцияләнгән плитәләрне куллану рөхсәт ителми.

176. Авыл җирлегенең гомуми кулланылыштагы территорияләрендә барлык киртәләр (юллар, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмати һәм урам техник җиһазлары), шулай ук җәмәгать транспорты тукталышлары һәм урам аша чыгу урыннары зоналарында тротуар ягы тактиль өслек полосалары белән бүлеп бирелә.

Тактиль өслек киңлеге 15 мм һәм 6 мм тирәнлектәге озын түшәмәләр булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буенча урнаштырырга кирәк түгел.

177. Куәттә урнашкан агачларга саклауның башка төрләре (шул исәптән көпшәле рәшәткәләр, бордюрлар, периметраль эскәмияләр) булмаганда, кәүсәдән 1,5 метрдан да ким булмаган радиуста капламаларның саклагыч төрләре башкарыла: вак таш, галечная, газон рәшәткәләре. Саклагыч катлам бер дәрәҗәдә яки җәяүлеләр коммуникацияләренең өслеге югарырак булырга мөмкин.

178. Кулланыла торган катламның колористик чишелеше формалаша торган мохитнең төсләр чишелешен исәпкә алырга тиеш.

Өслекләр бәйләнеше

179. Өслекләрнең кочәнеше элементларына, гадәттә, борт ташларының төрле төрләре, пандуслар, баскычлар, баскычлар керә.

Борт ташлары

180. Юл борт ташлары тротуар һәм машиналар йөрү өлеше кисешкән урында, машиналар йөрү өлеше дәрәҗәсе 150 ммнан да ким булмаган дәрәҗәдә, өслек өслеге ремонтланган очракта да сакланырга тиеш.

Автотранспортның газонга бәрелүенә юл куймас өчен, газон белән хәрәкәт итү өлешенең өслеге арттырылган борт ташын куллану зарур.

Җәяүлеләр коммуникацияләрен газон белән каплаган вакытта, газон дәрәҗәсеннән кимендә 50 мм арада арткан бакча бортын урнаштырырга мөмкин, бу газонны яклый һәм аның хезмәт итү вакытын арттырып, пычрак һәм үсемлек чүп-чарының өслеккә эләгүен булдырмый кала.

Җәяүлеләр зоналары территориясендә төрле типтагы өслек катнашмасын рәсмиләштерү өчен табигый материаллар (кирпеч, агач, валуна, керамик борт һ.б.) кулланырга мөмкин.

Баскычлар, пандуслар

181. Җәяүлеләр коммуникацияләреннән тайпылганда 60тан артык промилле баскычлар урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп йөри торган объектлар, инвалидлар һәм картлар йортлары, баскычлар урнашкан урыннарда төп җәяүлеләр коммуникацияләрендә 50дән артык промилле, һичшиксез, аларны пандус белән озатып барырга кирәк.

Бордюр пандусыннан тайпылу 1: 12 кабул ителә.

Төбәге беренче баскычлар баскычлар каршындагы спуске һәм күтәрелеш кирәк бүлеп бирергә полосами якты контрастной буяулар.

Тышкы баскычларның барлык баскычлары да бер марш чикләрендә киңлеге һәм күтәрелеше биеклеге буенча бертөсле итеп билгеләнә.

Киртәләү пандусы булмаган очракта 75 мм биеклектәге киртәләү бортикын һәм поручнины күздә тотарга кирәк.

Юлның горизонталь участоклары пандус башында һәм ахырында тирә-юньдәге текстура һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисештәге поручнилар каралган.

Мәйданчыклар

182. Җирлек территориясендә балалар уеннары, өлкәннәр ялы, спорт белән шөгыльләнү, каты коммуналь калдыклар туплау, этләрне урамда йөртү һәм дрессировкалау, автомобиль кую урыннары бар.

Теркәлгән мәдәни мирас һәйкәлләренең һәм аеруча саклана торган табигать территорияләре зоналарының сак зоналары чикләрендә мәйданчыкларны урнаштыру һәйкәлләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау буенча вәкаләтле органнар белән килештерергә киңәш ителә.

Йорт яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар тәзек һәм имгәнү куркынычы булган инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Каты коммуналь калдыкларны җыю өчен мәйданчыклар

183. Җирлек территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау урыннары (мәйданчыклары) булдырыла, шулай ук каты коммуналь калдыкларны җыю урыннары (мәйданчыклары) реестры алып барыла.

184. Каты коммуналь калдыкларны туплау әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге законнар таләпләрен үтәп гамәлгә ашырыла.

185. Каты коммуналь калдыкларны урнаштыру һәм туплау каты коммуналь калдыклар туплау урыннарында (мәйданчыкларда) каты коммуналь калдыкларның милекчеләре тарафыннан тәэмин ителә.

186. Физик һәм юридик затлар каты коммуналь калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнашкан контейнерларга, бункерларга урнаштыралар. Зур габаритлы калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнашкан бункерларга урнаштыралар.

187. Зур габаритлы калдыклар өчен бункерларны авыл җирлеге территориясендә язгы-көзге чорда гына урнаштыру 15 апрельдән 15 июньгә кадәр һәм 15 августтан 15 октябрьгә кадәр расланган график буенча башкарыла.

188. Җәмәгать урыннарында һәм гомуми файдаланудагы территорияләрдә барлыкка килә торган чүп-чар җыелу гомуми файдаланудагы территорияләрдә, җирле үзидарә органнары билгели торган урыннарда урнашкан урам чүп-чарларыннан файдаланып гамәлгә ашырыла.

Урам урналары халык тарафыннан гомуми файдаланудагы территорияләрдә, транспортта, сәүдә объектларында (ваклап сатуларны да кертеп), халыкка хезмәт күрсәтүнең Гомумроссия классификаторына кертелгән башка объектларында барлыкка килә торган калдыкларны җыю өчен генә кулланыла.

189. Контейнерга мөмкин заполняться кадәр генә күләме, әлегә ябылырга мөмкин, аның крышка (түгел югарырак өске кромки контейнерга). Калдыкларны контейнерда пресслау яки тыгызлау тыела, бу исә чүп ташучы машиналарга йөкләнгәндә аның эчтәлеген тишү мөмкин түгел. Каралган күләмнән тыш контейнерны тутыру тыела.

190. Каты коммуналь калдыклар өчен контейнерларга янган, ярылган яки кайнар калдыклар, зур габаритлы калдыклар, автомобиль шиналары һәм покрышкалар, кар һәм боз, сыек матдәләр, авыл хуҗалыгы калдыклары, биологик һәм химик актив калдыклар, терекөмешле, химик ток чыганаклары (батарейлар һәм аккумуляторлар) булган яктырту приборлары һәм электр лампалары, медицина калдыклары, җир

кишәрлекләрендә эшләү нәтиҗәсендә барлыкка килгән үсемлек калдыклары, төзелеш калдыклары, шулай ук башка калдыклар, төзелеш калдыклары һәм башкалар тыела., алар гражданнарның тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китерергә, контейнерлар, чүп-чар ташларга яки калдыкларны эшкәртү, зарарсызландыру һәм урнаштыру объектларының эш режимын бозарга мөмкин.

191. Каты коммуналь калдыкларны һәм контейнерлардан һәм бункерлардан тыш зур габаритлы калдыкларны урнаштыру тыела.

192. Физик һәм юридик затлар милкендә булган җир кишәрлекләре территориясендә барлыкка килгән газоннар, чәчәкләр, агач-куак утыртмалары артыннан караганда үсемлек калдыкларын бары тик яз-көз айларында гына зур габаритлы калдыклар өчен бункерларга гына салырга рөхсәт ителә. Агач-куак утыртмалары, агачлар һәм ботаклар 1 метрдан да ким булмаган кисәкләргә киселергә тиеш.

193. Төзелеш чүп-чарын, биналарны һәм корылмаларны сүтүдән чүп-чарны бункерларга урнаштыру тыела.

194. Контейнерларга яки бункерларга урнаштыру тыелган төзелеш чүп-чарын һәм башка төр чүп-чарны чыгару калдыкларның хуҗалары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә яки коммуналь хезмәтләргә үз хисабына полигоннарга (калдыкларны урнаштыру өчен махсус җиһазландырылган корылмаларга) гариза бирү юлы белән башкарыла.

Балалар мәйданчыклары

195. Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар рәвешендә оештырыла, төрле яшьтәге мәнфәгатьләр буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

Балалар мәйданчыгындагы территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак катлам төрләре, мәйдан өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, уен җиһазлары, эскәмияләр һәм чүп савытлары, яктырту җиһазлары.

Торак йортлар һәм җәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ераклык - 10 м, кече һәм урта мәктәп яшендәге 20 м, комплекслы уен мәйданчыклары - 40 м, спорт-уен комплекслары - 100 м дан да ким булмаска тиеш.

Балалар өчен уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан кимендә 20 м ераклыкта урнашырга тиеш.

196. Балалар мәйданчыклары тиеш:

196.1. ия планировку өслеге белән засыпкой ком неровностей җәйге вакытта;

196.2. даими рәвештә подметаться һәм смачиваться иртәнге вакытта;

196.3. буялырга, коймалар һәм корылмаларны буяу мәйданчыгында елына кимендә бер тапкыр, ә ремонт-кирәк булганда;

196.4.транзитлы җәяүлеләр хәрәкәтеннән, юллардан, борылу мәйданчыкларыннан, кунак тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру мәйданчыкларыннан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участокларыннан изоляцияләнергә тиеш.

Травматизацияне булдырмас өчен мәйдан территориясендә чыгыш ясаучы тамырлар яки асылмалы Түбән ботаклар, җир өстендәге иске, киселгән җиһазлар (стойкалар, фундаментлар) калдыклары, җиргә тирәнәйтелмәгән металл тыкшынулар (кагыйдә буларак, турниклар һәм таганнар) булу рөхсәт ителми.

Якын-тирә территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыклары территориясендә эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын туплау рөхсәт ителми.

Яктырту җиһазлары, кагыйдә буларак, мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

2,5 м биеклектә яктырту җиһазларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен җиһазларын урнаштыру куркынычсызлык норматив параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

197. Балалар мәйданчыкларын карап тоту һәм аларга куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Спорт мәйданчыклары

198. Спорт мәйданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Спорт мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә йомшак яки газон капламасы төрләре (Җәйге чорда), спорт җиһазлары керә.

Спорт мәйданчыклары яшелләндерелә һәм челтәрле коймалар белән әйләндереп алына. Яшелләндерү мәйданчык периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләндерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклеге - 2,5 - 3 м, бер-берсенә кушылган урыннарда-1,2 м. биеклектә.

Спорт җиһазлары спорт, физкультура мәйданчыкларында яки рекреацияләр составында махсус җиһазландырылган җәяүлеләр коммуникацияләрендә (Сәламәтлек сукмаклары) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт җиһазлары завод җитештерүендә дә, махсус эшкәртелгән өслекле бүрәнәдән һәм борыслардан эшләнгән булырга мөмкин, ул имгәнүләр (ярыклар, сколлар һ.б. булмау).

Урнаштырганда сертификацияләнгән җиһаз каталогларына таянырга кирәк.

Ял мәйданчыклары

199. Торак төзелеше территориясендә өлкәннәр өчен тынлы ял һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял мәйданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йорт тәрәзәләреннән тынлы ял итү мәйданчыклары чигенә кадәр ара-10 метрдан да ким булмаска тиеш, тавышлы өстәл уеннары мәйданчыклары - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

Ял мәйданчыгында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге гадәттә түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, мәйдан өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, ял өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, чүп савытлары (кимендә һәр скамьяның бер өлешендә), яктырту җиһазлары.

Мәйданчыкны каплау плитка куәте рәвешендә проектларга киңәш ителә. Ял итү мәйданчыкларын һәм балалар мәйданчыкларын бергә кушып, балалар уеннары зонасында каты өслек урнаштырырга киңәш ителми.

Парклар территорияләрендә чирәмдә ял итү өчен мәйданчыклар-лужайкалар оештырылырга мөмкин.

Этләрне йөртү өчен мәйданчык

200. Этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыклар вәкаләтле органнар белән билгеләнгән тәртиптә килештерелгән урыннарда урнаштырыла.

Этләрне урамда йөртү өчен мәйданчык территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: төрле капламалар, койма, эскәмияләр, чүп савытлары, экскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмат җиһазлары. Периметраль яшелләндерүне күздә тотарга киңәш ителә.

Этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыклар микрорайон һәм торак районның гомуми кулланылыштагы территорияләрендә, яшеллекләрдән буш булган урыннарда, көчәнеше 110 кВт артмаган электр линияләре астында, беренче һәм икенче поясны су белән тәэмин итү чыганакларының санитар зонасыннан читтә урнашырга тиеш.

Торак билгеләнешендәге территорияләрдә урнашкан этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыкларның күләме 400-600 кв. м, башка территорияләрдә-800 кв. м, барлыкка килгән төзелеш шартларында, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, мәйданчыкларның киметелгән күләме кабул ителергә мөмкин.

Мәйдан чикләреннән алып торак һәм җәмәгать бинaлары тәрәзәләренә кадәр ара 25 метрдан да ким булмаска тиеш, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт мәйданчыклары, ял мәйданчыклары участокларына кадәр - 40 метрдан да ким булмаска тиеш.

Элементлар һәм киртәләр секцияләре арасындагы ераклык, аның түбән ягы һәм җир арасында, кагыйдә буларак, җиңел металл сеткадан ясала.

Мәйданчык территориясендә мәйданнан файдалану кагыйдәләре белән мәгълүмат стенды урнаштырылган булырга тиеш.

201. Йорт хайваннары хуҗалары үз питомецларының экскрементларын җыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль башкаралар.

Хайваннар хуҗалары хайваннарның башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмый калырга, шулай ук тирә-юньдәгеләргә санитар нормалар нигезендә тынлыкны тәэмин итәргә, гамәлдәге санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Автостоянкалар мәйданчыклары

202. Җирлек территориясендә түбәндәге автостоянкалар урнаштырыла: кыска вакытлы һәм озак вакытлы автомобильләр саклау.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, өслекләр бәйләнеше элементлары, киртәләр, чүп-чар өчен кече контейнерлар, яктырту җиһазлары, мәгълүмат җиһазлары (күрсәткечләр).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына керү юллары җәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешергә тиеш түгел.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша транзит юлларын оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы калган территориядән кимендә 3 м киңлектәге яшел үсентеләр белән изоляцияләнергә мөмкин.

Кече архитектура формалары

203. Кече архитектура формаларын урнаштыру «төзекләндерү» бүлеге нигезендә, биналар һәм корылмаларны төзү, реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлау, шулай ук төзекләндерү проектлары яки эскиз тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, торак пунктның үзәк үзәге, авыл күп функцияле үзәкләре һәм зоналары өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

204. Кече архитектура формаларына карата төп таләпләр булып тора:

204.1. архитектура һәм ландшафт тирәлеге, территорияне төзекләндерү элементларының характерына туры килүе;

204.2. материалларның югары декоратив һәм эксплуатацион сыйфаты, аларны озак вакыт дәвамында, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, саклап калу;

204.3. конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, куркынычсызлыгы.

Җәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкцияләре

205. Җәмәгать транспортын көтү павильоннарының конструкцияләре яктырту, элмә

такталар, эскәмияләр, чүп-чар өчен урналар һәм гражданнар һәм оешмалар игъланнары өчен аерым щитлар белән җиһазландырылырга тиеш. Павильонда тукталышның исеме, җәмәгать транспорты маршрутларының номерлары һәм расписаниесе күрсәтелә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

206. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

206.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан чиста булырга тиеш.

Учреждениеләр такталарыннан һәм режим табличкаларыннан тыш, тышкы мәгълүмат чаралары Саба муниципаль районы Башкарма комитеты белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның нигезендә тулысынча урнаштырыла һәм эксплуатацияләнә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары хуҗалары аларның тиешле халәтен тәэмин итәләр, Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын үз вакытында ремонтлыйлар һәм чистарталар.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын аларга реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырына зыян китерү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән тәмамлау, беркетү рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хуҗасы территорияне төзекләндерүне һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен өч тәүлек эчендә торгыза.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары булганда, аларның фундамент блогы булырга тиеш демонтажированы белән бергә фундаментным блогы.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларга зыян китерү һәм объектларны бизәү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны тиешенчә тотмау, җир кишәрлеген һәм янәшәдәге территорияне җыештыру һәм санитар тоту өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хуҗалары җаваплы.

206.2. Тышкы кыяфәтенә һәм реклама конструкцияләрен урнаштыру урынына карата таләпләр җирле үзидарә органының аерым карары белән билгеләнә.

206.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төр булырга мөмкин:
- дивар конструкциясе;
- декоратив панно;
- консоль конструкциясе;
- түбә конструкциясе;
- витрина конструкциясе;
- балалар тактасы;
- режимлы tüşämä;
- модульле конструкция;
- күләмле-пространственная композиция;
- щитовая конструкция;
- флаг композициясе;
- Махсуслаштырылган төзелеш.

206.4. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына гомуми таләпләр.

206.4.01. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләре һәм нормалары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

206.4.02. Тышкы мәгълүмат чаралары турындагы мәгълүмат Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы закон таләпләрен үтәү белән урнаштырылырга тиеш.

Ике һәм аннан да күбрәк тел кулланылган очракта текстларның эчтәлеге һәм техник бизәлеше буенча охшаш булырга тиеш, дөрес һәм ачык итеп эшләнгән.

206.4.03. Мәгълүмати конструкция хуҗасы куркынычсызлык кагыйдәләрен теләсә нинди бозу, шулай ук мәгълүмат конструкцияләрен монтажлау һәм эксплуатацияләү шартларын бозган вакытта төзек булмау һәм авария хәлләре өчен җаваплы.

206.4.04. Тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру рөхсәт ителми:

1) күпфатирлы торак йортларның фасадларында:

 торак урыннар чикләрендә, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, турыдан-туры биләп торган торак булмаган бина өстендә;

торак йортның габаритларында урнашкан торак булмаган биналарның чикләре белән аның чикләреннән 1,5 метрга һәм мәгълүмати конструкцияне урнаштыручы зат биләгән, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, турыдан-туры биләп торган торак булмаган бина өстендә урнашкан конструкцияләрдән тыш;

 әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, тәрәзә һәм ишек проемнарын, шулай ук витражларны һәм витриналарны, шул исәптән встроенно-янкорма биналарында, тулы яисә өлешчә ябу рәвешендә;

керү төркеменең проект тәкъдиме белән каралмаган булса, лоджий, балконнар киртәләү конструкцияләрендә ;

 бер керү урыны булганда бер конструкциядән артык.

2) торак булмаган бина фасадларында:

- биш катлы биналарда вертикаль консоль конструкцияләр;

- икенче каттагы тәрәзәләрнең Түбән дәрәҗәсеннән, әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш;

3) Керү төркемнәре фризларында, козырекларында:

- бер ишек булганда бер конструкциядән артык;

- яктылык тартмалары, фон конструкцияләре рәвешендә, керү ишеге булган керү төркеме фризында урнаштырылганнардан тыш;

4) гомуми мәйданы 400 кв. метрдан артык булган административ-офис, сәүдә, мәдәни-күңел ачу, спорт объектларында, мондый объект проектында каралмаган;

5) аерым торучы конструкцияләр рәвешендә индивидуаль яки күпфатирлы торак йортлар территорияләрендә;

6) әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, биналарда суперграфиканы яба һәм яба торган проемаларны, витрин, тәрәзәләр, тәрәзәләр пыяласы, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгать бизәлеше, суперграфиканы яба торган һәм яба торган урыннар;

7) фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча;

8) эркерларда, колонналарда, пилястрларда, балконнарда;

9) мемориаль такталардан 2,0 м ераклыкта;

10) адреслы атрибутиканы ябучы (урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләре);

11) 2 каттан артык биеклектәге саңгырау торцаларда;

12) автозаправка станцияләрендә, щитлы, витринлы, консольле конструкцияләрдән тыш, декоратив панно-модуль конструкцияләрдән тыш, мәгълүмат алмаштырылган мәгълүмат белән;

13) «кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәҗбүри булмаган мәгълүматка (оешманың фирма атамасы (атамасы), аның урнашу урыны (адресы) һәм аның эш режимы турында мәгълүмат), шулай ук, модуль конструкцияләре, шулай ук Щит һәм витрин конструкцияләреннән тыш,

биналарны арендага алу, сату турындагы мәгълүматның юнәлешләрен, исемлеген, исемлеген, модульләрен, шулай ук Щит һәм витрин конструкцияләрен үз эченә алган мәгълүматка (модульле корылмалардан тыш),;

14) үз эченә алган гына Сурәтләре башка текстовой мәгълүмат;

15) түгел сочетающихся төс буенча белән архитектурным фоном фасады;

16) яктырту ачык ысулын кулланып;

17) тукыма материалларын, флаг композицияләреннән, шулай ук 6,0 м дан артык озынлыктагы ут тартмалары рәвешендәге дивар конструкцияләреннән тыш, җитештерүдә куллану белән.;

18) мәгълүмат конструкциясенең бер төрен кулланып дублирующих мәгълүматны, искәрмә:

- Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы закон таләпләрен үтәү нигезендә башкарылган мәгълүмат;

- берничә урам киселешендәге яки ике урам арасындагы территориядә урнашкан бина фасадларының һәркайсында урнашкан мәгълүмат;

автозаправка станцияләре фасадларында урнаштырылган мәгълүмат;

19) надувные конструкцияләр, штендерлар рәвешендә;

20) встроенно-пристроенных биналар (тамбурларны да кертеп) түбәсенең өске тамгасыннан (парапета, Фриз) югарырак;

21) телефон номерларын, сайтларны, электрон почта адресларын күрсәтеп.

206.5. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының аерым төрләренә карата таләпләр.

206.5.1. Дивар конструкциясе-диварларның тышкы өслегендә, фризларда, козырекларда, биналар фронтоннарында, керү яки тәрәзәләр өстендә стационар булмаган сәүдә объектларында (витриналар), тәрәзә арасында дивар өслегеннән 0,2 м дан да артмаган арада, фон яки бесфонсыз конструкция рәвешендә, яктылык корылмасында, ныгыту элементларыннан, мәгълүмат кырыннан, текст мәгълүматыннан, декоратив элементлардан, һәм (яки) билгеләрдән торган, йә дивар өслегенә турыдан-туры төшерелгән сурәтләрдән торган мәгълүмат конструкциясе.

Дивар конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) биеклеге артык 2/3 нче биеклектән простенка арасында тәрәзәләр катлары бина, стационар булмаган сәүдә объекты;

2) биеклеге 1/2 нче биеклектән артык Биеклеге арасында простенка тәрәзәләр арасында бинаның, стационар булмаган сәүдә объекты булганда арочных тәрәзәләр;

3) биеклеге текстовой мәгълүмат артык 2/3 нче биеклектән фриза (шул исәптән встроенных-пристроенных биналар);

4) бер катлы биналарда (шул исәптән встроенно-янкорма биналарында), керү төркемнәрендә, стационар булмаган сәүдә объектларында, ут тартмаларында, фризда урнашкан фон конструкцияләрендә Фриз биеклегеннән ким яисә аннан да күбрәк биеклектән (шул исәптән встроенно-пристроенных биналарда), керү төркемнәрендә, стационар булмаган сәүдә объектларында, ут тартмаларында, фон конструкцияләрендә урнашкан;

5) биеклеге артык 1/2 нче биеклектән фронтона бинасы, стационар булмаган сәүдә объекты;

6) биеклеге 0,5 м дан артык козырек;

7) озынлыкка 70% нче озынлыгы фасад;

8) беренче кат чикләрендә, биеклеге 0,5 м, озынлыгы 50% артык булган проемалар һәм биеклеге 1,5 м, озынлыгы 50% - тан артык булган почмакларда бушлыкның 50% - тан артыграгы;

9) конструкциянең әлеге кагыйдәләре белән билгеләнгән озынлыгының 50% тан артыграгы озынлыкта башка телләрдә мәгълүмат кулланганда.;

10) төрле телләрдә язылган хәрефләрнең тәңгәл булмаган күләмен һәм

шрифтларын кулланып;

11) беренче, цоколь яки подвал катларының тышкы диварлары өслегендә урнаштырганда, җир дәрәҗәсеннән 0,6 м га кадәр түбәнрәк;

12) тоташ пыяла, Фриз, фронтон булмаса, икенче каттан югарырак, моннан тыш, тәрәзә арасындагы киңлекнең биеклеге конструкцияне урнаштыру күздә тотыла торган тәрәзә киңлегенең ике биеклегеннән артып киткән очраклардан тыш;

13) тоташ пыяла белән урнаштырганда бер конструкциянең икенче каттан югарырак санда;

14) әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, бер-бер артлы фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

15) өслеге бинаның дивары, стационар булмаган сәүдә объекты, керү төркеме, козырекларда параллель рәвештә урнашмаган фризда фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

16) фон конструкцияләре фонының төсләрен кулланып, бина, стационар булмаган сәүдә объектында, Фриз төсеннән аермалы буларак,;

17) беренче яки аннан да түбәнрәк проемалар арасында урнашканда фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

18) алмаштырылган мәгълүмат белән;

19) дивар өслегенә турыдан-туры төшерелгән, биналарның алгы якларында дивар конструкцияләренең башка төрләрен куллануны күздә тоткан рәсемнәр белән;

20) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып;

21) өске кат фронтында, өске катның фризында, рөхсәт (килешү) нигезендә билгеләнгән түбә конструкциясе булган очракта, аның гамәлдә булу вакыты чыкмаган, дивар конструкциясе белән бердәм мәгълүмати эчтәлекле түбә конструкциясеннән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);

22) түбәнең яссылыгын бина диварыннан аерып торучы карниз дәрәҗәсеннән, карниз дәрәҗәсеннән алып Таш түбәсенә кадәр биеклектә стационар булмаган сәүдә объектыннан 3,0 м дан да ким булмаган күләмдә аерып торучы карниз дәрәҗәсеннән югары;

23) күләмендә артык бер конструкция югарырак дәрәҗәсе карниза, отделяющее түбәсенең яссылыгын нче Дивары, стационар булмаган сәүдә объекты.

206.5.2. Гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артык булган сәүдә-офис, мәдәни-күңел ачу, җитештерү, склад һәм спорт объектлары фасадларында гына урнашкан декоратив панно - мәгълүмат конструкциясе.

Әлеге конструкциянең мәгълүмат кыры каты яки тукыма нигезендә үтәлергә тиеш, мәгълүмат кыры һәм каркас кушылмалары урыннары яшеренергә һәм декоратив бизәлгән якларга (шул исәптән багет, сәнгать декоры элементлары) ия булырга тиеш.

Декоратив панноларны урнаштыру рөхсәт ителми:

1) беренче каттан түбәнрәк;

2) арасында ишек һәм тәрәзә проемами, тыш, витрин;

3) файдаланып, баннерной тукыма башка эчке ут;

4) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

206.5.3. Консоль конструкциясе-бинаның фасады яссылыгына туры почмак астында урнаштырыла торган мәгълүмати конструкция, стационар булмаган сәүдә объекты почмак участокларында, кече конструкцияләр рәвешендә дивар өслегенең композицион нигезләре буенча локальләштерелгән.

Консоль конструкцияләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

1) биеклеге һәм озынлыгы 1,0 м дан артык;

2) фасад өслегеннән 0,2 м арада;

3) бер-берсеннән 10 м ераклыкта;

4) фасад краеннан 0,2 м га һәм җир дәрәҗәсеннән 2,5 м га кадәр Түбән Як конструкциясенә кадәр арада;;

5) турыдан-туры керү өстендә бинага;
6) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып, банк операцияләрен башкаручы оешмалар өчен консоль конструкцияләреннән тыш.
206.5.4. Түбә конструкциясе-оешма урнашкан эчке яктылык белән яктыртылган (логотиплар, саннар, билгеләре, сәнгать элементлары), әлеге бинаның гомуми мәйданының 100% ын биләп торган, бинаның яссы түбәсенең (парапет) өске тамгасыннан (конька) югарырак яки бинаның кыек түбәсеннән, стационар булмаган сәүдә объектының өске тамгасыннан (конька) югарырак булган якты хәрефләр һәм символлар (логотиплар, саннар, билгеләр, нәфис элементлар) рәвешендәге күләмле мәгълүмат конструкциясе:
Түбә конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:
1) текст мәгълүматының биеклеге:
- 0,5 м артык - бер катлы биналар, стационар булмаган сәүдә объектлары өчен;
- 2 - 5 катлы биналар өчен-2,0 м дан артык;
- 6 - 9 катлы биналар өчен-2,5 м.;
- 3,0 м - 10-15 катлы биналар өчен;
- 16 һәм аннан да күбрәк катлы биналар өчен-4,0 м артык;
- биеклек буенча чикләүләр юк - төзелеш мәйданы 15 мең кв. метрдан артык булган эре сәүдә үзәкләре биналары өчен.;
2) озынлыгы:
- фасадның турыдан-туры тәмамлануының 1/2 длины, аларга карата алар урнаштырылган;
- фасадның (парапетның)соңгы өлешенең биеклеген алыштырып бетергән вакытта 2/3 длины;
3) күп фатирлы торак йортларда;
4) Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы закон таләпләре нигезендә башкарылган мәгълүматтан тыш, стационар булмаган сәүдә объектында бердән артык бинада, стационар булмаган сәүдә объектында бердән артык кеше эшли.;
5) бу бинада эш итү срогы тәмамланмаган рөхсәт нигезендә билгеләнгән очракта, түбә урнаштыру рәвешендәге реклама конструкциясе булган очракта;
6) әлеге бинада рөхсәт (килештерү)нигезендә билгеләнгән, аның гамәлдә булу срогы вертикаль тәртиптә, фронтонда, өске катның фризында, түбә конструкциясе белән бердәм мәгълүмат эчтәлегендәге дивар конструкциясеннән тыш, дивар конструкциясе (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат) бетмәгән очракта.;
7) алмаштырылган мәгълүмат белән;
8) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып;
9) өстәмә символларның (логотиплар, саннар, билгеләр, сәнгать элементларының) 1/3 биеклеге текст мәгълүматының.
206.5.5. Витрина конструкциясе-бинаның фон конструкциясе яки ут тартмасы рәвешендәге мәгълүмат конструкциясе, витрина остеклениесенең эчке ягыннан стационар булмаган сәүдә объектында, тәрәзә проемыннан, каркастан, декоратив-оформленные крайлары булган мәгълүмат кырыннан, тәрәзә проемының 1/4 мәйданыннан ким булмаган өлешен биләп торучы элмә элементлардан торган мәгълүмат конструкциясе (биеклеге буенча витрина пыяласы күләменең яртысы һәм озынлыгы буенча витрина пыяласы күләменең яртысы).
Витрин конструкцияләрне урнаштыру рөхсәт ителми:
1) мәйданы 2,0 кв. метрдан ким булган тәрәзә проемасында;
2) витрина остеклениесеннән витрина конструкциясенә кадәр бүлмә ягыннан 0,15 м дан кимрәк ераклыкта;
3) тәрәзә переплетының әгъзаларын исәпкә алмыйча;
4) рәвешендә буяу һәм каплау декоративными пленками өслеге пыяла витрин;

5) юлы белән алыштыру пыяла витрин световыми коробками;
6) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып;
7) витрин конструкцияләр арасында 1,5 метрдан ким ераклыкта.

206.5.6. Учреждение тактасы, режим табличкасы – «кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә, оешманың фирма атамасы (атамасы), оешманың оештыру-хокукый формасына, индивидуаль эшкуарның урнашу урыны (адресы) һәм эш режимына бәйсез рәвештә, стационар булмаган сәүдә объектында яки киртәләмәдә, төп керүдән уң һәм (яки) сулдан яки турыдан-туры керү төркемнәре тукталышында (режим табличкасы) турында кулланучыларга җиткерү өчен билгеләнгән мәгълүмат конструкцияләре.

Учреждениеләр тактасында, режим табличкасында урнаштырылган мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә кулланучыларга җиткерелергә тиеш.

Рөхсәт ителми урнаштыру учреждение такта, режимной таблички:
1) озынлыгы 0,6 м һәм биеклеге 0,8 м дан артык (учреждениеләр тактасы);
2) озынлыгы 0,4 м һәм биеклеге 0,6 м дан артык (режим табличкасы);
3) озынлыгы 0,6 м һәм биеклеге 0,4 м дан артык (керү төркемнәре остеклениесендә трафарет мөһер ясау ысулы белән урнаштырылган режим табличкасы);
4) оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә, бер оешма өчен икедән артык, бер бинада, стационар булмаган сәүдә объектында, киртәдә бер шәхси эшмәкәр.;
5) размеры буенча түгел, материалы буенча, аннан конструкция ясалган;
6) трафарет басмасын төшерү методы белән эшләнгән керү төркемнәренең (ишекләр) пыяласында бердән артык;
7) яктырту кулланып, койма элмәләреннән тыш;
8) бефонсыз конструкцияләр рәвешендә;
9) артык ике яктан керү;
10) читтән тыш коймалар секциясе;
11) төзелеш, үтә күренмәле коймаларда, баскычлар, балконнар, лоджия коймаларында;
12) стационар җәмәгать туклануы предприятиеләре каршындагы сезонлы кафеларның койма конструкцияләрендә;
13) югарырак дәрәҗәдәге коймалар;
14) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

206.5.7. Модульле конструкция-ул бер бинада оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә берничә оешма, шәхси эшмәкәрләр урнашкан очракта, бердәм блокка Берләшкән модульләр рәвешендә кулланыла торган элмә тактаның бер төре.

Модульле конструкция рәвештә урнаштырыла ала:
- декоратив панно;
- консоль конструкциясе;
- элмә такталар, режимлы табличкалар, турыдан-туры керү төркемнәренең остеклениесендә башкарылганнардан тыш;
- зур форматтагы күләмле-пространственная композиция.

Модуль конструкцияләренә, әлеге пунктта каралган үзенчәлекләрне үтәгәндә, мәгълүмат конструкциясенең тиешле төре өчен билгеләнгән таләпләр тарала.

Модуль конструкцияләрне урнаштыру рөхсәт ителми:
1) биеклеге 6,0 м һәм кимендә 2,0 м (консоль конструкциясе);
2)биеклеге биш каттан артык булган биналарда (консоль конструкциясе);
3) күпфатирлы торак йортларның фасадларында, встроенно-төзелгән биналардан тыш (консоль конструкциясе);
4) модульле элементларның мәгълүмати кырын әзерләүнең төрле материалларын һәм бер блокта һәм бер бинада яктырту ысулларын кулланып.;
5) Кимендә өч модуль элементларын бер конструкциядә;

6) консольные булганда модульле конструкцияләр рәвешендә декоратив панно;
7) кронштейн рәвешендә модуль конструкция булганда декоратив панно рәвешендә;
8) бер конструкция рәвешендәге бер бинада ике блоктан артык;
9) биеклеге һәм озынлыгы 1,5 м (учреждениеләр тактасы, режим табличкасы);
10) озынлыгы артык 2/3 нче озынлыгы простенка, анда урнаштырыла (учреждение тактасы, режимная табличка);
11) бер яктан керү (учреждениеләр тактасы, режим табличкасы).
206.5.8. Күләмле-пространственная композиция-оешманың фирма исеме, шулай ук 1500 кв. м. дан артык мәйданлы бина, корылмалар, корылмалар өчен брендны үз эченә алган кече (6,0 м дан артык түгел) яки эре (6,0 м дан артык) форматтагы декоратив-мәгълүмат конструкциясе.
Күләмле-пространстволы композицияләр урнаштыру рөхсәт ителми:
1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашу урыны урнашкан җир кишәрлеге, шулай ук аны эксплуатацияләү яки парковка урыннары оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге чикләре артында.;
2) бу очракларда, кайчан юк техник мөмкинлеге заглубления фундамент башка аның декоративного рәсмиләштерү;
3) артык бер йә булганда, бу аерым торган мәгълүмати конструкцияләр чикләрендә бер җир кишәрлеген башка нигезләү проектным карары белән бинаны төзекләндерү, территория, выполненного исәпкә алып, эшләп килгән төзелеш, янгын сүндерүчеләр һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен;
4) мондый объект проектында каралмаган җир кишәрлеге чикләрендә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда, бердән артык яисә бүтән аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;
5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яки күпфатирлы торак йорт белән биләнә торган җир кишәрлеге чикләрендә;
6) конструкциянең фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м ераклыкта;
7) тротуарларда һәм җәяүлеләр юлларында, юлларда, машина кую урыннары һәм машина кую урыннары турында;
8) яшел үсентеләр (агачлар, куаклар)урынына;
9) ия тирән фундамент бу арада якынрак 5,0 м агач стволов;
10) профнастил, тукыма материалларыннан файдаланып;
11) Кече форматтагы мәгълүмати өслекләрне алмаштырылган сурәтләр белән урнаштыру, шулай ук медиа-экраннар белән берләштерелгән Кече форматтагы;
12) мәгълүмат кырында фотолар белән;
13) автозаправка станцияләреннән тыш, гомуми мәйданы 5000,0 кв. м булган биналар өчен эре форматтагы;
14) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып, ягулык бәяләре турында мәгълүмат булган медиа-экраннардан, стел автозаправка станцияләреннән тыш;
15) брендны кулланмыйча гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артык булган биналар, корылмалар өчен.
206.5.9. Щит конструкциясе-эчке яки тышкы якты, биеклеге 4,0 м дан артмаган, фундамент, каркас, декоратив элементлардан, каты нигездә 6,0 кв. м дан артмаган мәгълүмат кырыннан торган аерым торучы мәгълүмат конструкциясе.
Щит конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:
1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашу урыны урнашкан җир кишәрлеге, шулай ук аны эксплуатацияләү яки парковка урыннары оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге чикләре артында.;
2) бу очракларда, кайчан юк техник мөмкинлеге заглубления фундамент башка аның декоративного рәсмиләштерү;
3) артык бер йә булганда, бу аерым торган мәгълүмати конструкцияләр чикләрендә

бер җир кишәрлеген башка нигезләү проектным карары белән бинаны төзекләндерү, территория, выполненного исәпкә алып, эшләп килгән төзелеш, янгын сүндерүчеләр һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен;

4) мондый объект проектында каралмаган җир кишәрлеге чикләрендә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда, бердән артык яисә бүтән аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яки күпфатирлы торак йорт белән биләнә торган җир кишәрлеге чикләрендә;

6) конструкциянең фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) тротуарларда һәм җәяүлеләр юлларында, юлларда, машина кую урыннары һәм машина кую урыннары турында;

8) яшел үсентеләр (агачлар, куаклар)урынына;

9) ия тирән фундамент бу арада якынрак 5,0 м агач стволов;

10) профнастил, тукыма материалларыннан файдаланып;

11) мәгълүмат конструкциясенең декоратив-сәнгать бизәлешеннән башка;

12) гомуми файдаланудагы территория чикләрен билгеләүче кызыл сызык белән чиктәш җир кишәрлеге чигеннән 6,0 м якынрак арада;

13) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

206.5.10. Флаг композициясе-нигездән, бер яки берничә флагштоктан һәм йомшак тукымалардан (мәгълүмати кырлардан) торган аерым торучы мәгълүмат конструкциясе.

Флаг композицияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашу урыны урнашкан җир кишәрлеге, шулай ук аны эксплуатацияләү яки парковка урыннары оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге чикләре артында.;

2) бу очракларда, кайчан юк техник мөмкинлеге заглубления фундамент башка аның декоративного рәсмиләштерү;

3) артык бер йә булганда, бу аерым торган мәгълүмати конструкцияләр чикләрендә бер җир кишәрлеген башка нигезләү проектным карары белән бинаны төзекләндерү, территория, выполненного исәпкә алып, эшләп килгән төзелеш, янгын сүндерүчеләр һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен;

4) мондый объект проектында каралмаган җир кишәрлеге чикләрендә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда, бердән артык яисә бүтән аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яки күпфатирлы торак йорт белән биләнә торган җир кишәрлеге чикләрендә;

6) конструкциянең фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) тротуарларда һәм җәяүлеләр юлларында, юлларда, машина кую урыннары һәм машина кую урыннары турында;

8) яшел үсентеләр (агачлар, куаклар)урынына;

9) ия тирән фундамент бу арада якынрак 5,0 м агач стволов;

10) флагштоклар арасындагы араны киңлектәге мәгълүмати кыр габаритлары белән.

206.5.11. Махсуслаштырылган корылма-халыкны яклау һәм куркынычсызлыкны тәэмин итү өлкәсендә халыкка социаль әһәмияткә ия мәгълүмат җиткерү, шулай ук фундамент, каркас, нейтраль төсләр материалы белән тышланган спорт-мәдәни-массакүләм чаралар турында мәгълүмат, электрон экран рәвешендә мәгълүмат кырыннан торган мәгълүмат конструкциясе.

Махсус конструкцияләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашу урыны урнашкан җир кишәрлеге, шулай ук аны эксплуатацияләү яки парковка урыннары оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге чикләре артында.;

2) бу очракларда, кайчан юк техник мөмкинлеге заглубления фундамент башка аның декоративного рәсмиләштерү;
3) артык бер йә булганда, бу аерым торган мәгълүмати конструкцияләр чикләрендә бер җир кишәрлеген башка нигезләү проектным карары белән бинаны төзекләндерү, территория, выполненного исәпкә алып, эшләп килгән төзелеш, янгын сүндерүчеләр һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен;
4) мондый объект проектында каралмаган җир кишәрлеге чикләрендә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда, бердән артык яисә бүтән аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;
5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яки күпфатирлы торак йорт белән биләнә торган җир кишәрлеге чикләрендә;
6) конструкциянең фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м ераклыкта;
7) тротуарларда һәм җәяүлеләр юлларында, юлларда, машина кую урыннары һәм машина кую урыннары турында;
8) яшел үсентеләр (агачлар, куаклар)урынына;
9) ия тирән фундамент бу арада якынрак 5,0 м агач стволов;
10) профнастил, тукыма материалларыннан файдаланып.

VI. Җир эшләрен үткәрүгә төп таләпләр коммуникацияләрне төзү, ремонтлау, реконструкцияләү

207. Грунтны ачу яки юл катламнарын каплау (җир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яки ремонтлау, свай һәм шпунтны сую, электр тапшыру, элемтә, ут баганалары урнаштыру (алмаштыру), грунтны планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында эшләү һәм башка эшләр) белән бәйле эшләр бары тик Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән язма рөхсәт булганда гына башкарыла.
208. Торак пункт территориясен төзекләндерү белән бәйле Җир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткәрү тәртибе, җир эшләрен башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу Саба муниципаль районы җирле үзидарә органнарының хокукый актларының билгеләнгән таләпләре нигезендә башкарыла.
209. Агач һәм куак кисү, кронлау яки утырту кирәк булганда, авыл җирлеге Башкарма комитетының агач кисү, кронлау яки утырту өчен рөхсәтен тиешле тәртиптә рәсмиләштерергә кирәк.
210. Торак пункт юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату авыл җирлеге Башкарма комитетының вәкаләтле органы тарафыннан бирелгән рөхсәт нигезендә, юлның ике ягында да заказчылар һәм эш башкаручылар, эшләрнең вакыты, мөмкин булган маршрутлары турында барлык кирәкле белешмәләрне үз эченә алган мәгълүмати щит урнаштырып гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән щитның формасы һәм эчтәлеге рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.
211. Яраклылык вакыты чыккан ордерлар буенча коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен башкару үз белдекләре белән таныла.

VII. Уңайлы мохиткә карата махсус таләпләр

212. Торак тирәлеген, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда торак пунктларның өлкән кешеләр һәм инвалидлар өчен уңайлы булуын, әлеге объектларны картлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тотарга киңәш ителә.

Өлкән кешеләр һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче техник чараларны һәм җиһазларны проектлау, төзү, урнаштыру заказчы тарафыннан расланган проект документациясе нигезендә яңа төзелештә гамәлгә ашырылырга киңәш ителә.

VIII. Якын-тирә территорияләрне төзекләндерү вакытында милекчеләрнең катнашу тәртибе

213. Җирлек территорияләренең һәм торак пунктларның тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм авыл җирлеге территориясен пычратудан саклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында хуҗалык итүче субъектларга һәм физик затларга якын-тирә территория сыйфатында аларны чистарту һәм санитар тоту өчен беркетелә.

214. Территорияләрне (җир кишәрлекләрен) җыештыру, чистарту һәм санитар тоту буенча эшләр башкару бурычлары, әгәр законда яки килешүдә башкасы каралмаган булса, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, физик һәм юридик затларга йөкләнә:

214.1. идарәче оешмалар-күпфатирлы йортларның йорт яны территориясе, шулай ук күпфатирлы йорт территориясе каршындагы Төп фасад ягыннан 10 м радиуста йә урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

214.2. социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территория, шулай ук учреждениенең территориясе алдында 10 м радиуста төп фасад ягыннан йә урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта), башка яктан-10 м радиуста;

214.3. күпфатирлы торак йортлардагы торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар, идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, якындагы территорияне озынлыкка – биналарның бөтен озынлыгына, киңлеге 10 м яки йөрү өлеше бордюрына кадәр (юл буенда объект урнашкан очракта) җыештыралар;

214.4. барлык милек рәвешләрендәге сәнәгать предприятиеләре һәм оешмалары - аларга килү юллары, тротуарлар, алар янәшәсендәге коймалар, санитар-яклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәге санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләренә туры китереп билгеләнә;

214.5. төзүче-50 м радиуста төзелеш мәйданчыкларының якын-тирә территорияләре һәм гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә 50 м радиуста аларга килү юллары;

214.6. бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә торак йортларның хуҗалары (яисә җир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, фактта килеп туган җир кишәрлегенең чиге буенча) һәм йорт биләмәсе периметры буенча 10 м ераклыкта яисә урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

214.7. стационар булмаган объектлар (лотоклар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар-җир участогы объектын урнаштыру өчен бирелгән территория һәм урынның тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта).;

214.8. базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафе, кибетләр) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән 50 м радиуста урнашкан территория һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта).;

214.9. биналарның, корылмаларның милекчеләре яки башка хокук ияләре-бина, корылма периметры буенча яисә бирелгән җир кишәрлегенең чикләре буенча, участок чигеннән 10 м радиуста һәм урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

214.10. автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә һәм башка җир

кишәрлекләрендә урнашкан заправка станцияләре - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә һәм участок чигеннән 50 м радиуста урнашкан территория һәм урамның йөрү өлешенә кадәр.;

214.11. гараж кооперативлары-бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр, 50 м радиуста урнашкан территория, участок чигеннән алып урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр һәм аларга керү юллары;

214.12. гражданнарның бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерцияле булмаган берләшмәләре-бирелгән җир кишәрлеге территориясе һәм участок чигеннән 10 м радиуста булган территория һәм урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

214.13. җирләү урыннары-бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә һәм участок чикләреннән 10 м радиуста якындагы территория;

214.14. гомуми файдаланудагы территорияләр һәм вазыйфалар вәкаләтле органнарга йөкләнә;

214.15. бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә җир кишәрлекләренә ия булучылар (йә җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, фактта килеп туган чиге буенча) һәм җир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта яки урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

214.16. автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау өчен тукталышларның хуҗалары - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территория һәм җир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта).

IX. Кагыйдәләрнең үтәлешен контрольдә тоту.

215. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар авыл җирлеге территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләрне үтәүне тәэмин итәләр.

216. Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләрне үз эченә алган әлеге Кагыйдәләрнең нигезләмәләреннән тыш) нигезендә җаваплылыкка китерә.

217. Төзекләндерү өлкәсендәге законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту зат күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм җибәрелгән җитешсезлекләрне бетерүдән азат итми.

218. Әгәр торак йортның милекчесе (милекчеләре), торак йортның бер яки берничә фатирының, Ике яки өч фатирлы йортның, торак булмаган бинаның (бина) бер яки берничә фатирының милекчесе (милекчеләре) тиешле дәрәҗәдә эксплуатацияләүне һәм карап тотуны тиешенчә башкарса, бу объектның фасады, тышкы кыяфәте, түбәсе (түбәсе), башка конструкцияләренә, шул исәптән объектның тузган, яраксыз яки авария хәлендә булуына (китерүгә) әлеге Кагыйдәләрнең берничә тапкыр бозылуында чагыла, һәм әгәр әлеге Шартлар алты календарь ай дәвамында административ җаваплылыкка тарту турында закон көченә кергән карарлар белән расланса, вәкаләтле орган милекчегә (милекчеләргә) объектны тиешле хәлдә тоту белән капиталь ремонт (ремонт) башкару йөкләмәсе турындагы дәгъва таләпләре белән судка мөрәҗәгать итәргә хокуклы.